

Аболираниот бара „нов живот“ за СЈО

Ново судство за нови хајки
против ВМРО-ДПМНЕ

Кој губи, а кој добива со покачените даноци?

Ќе се зголеми јазот меѓу
богатите и сиромашните

Се враќаат изместените вредности

Укинувањето на екстерното
е политички каприц

Република

бр. 249, година VI

петок, 9 јуни 2017 година

цена: 50 денари

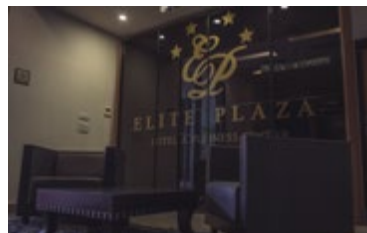
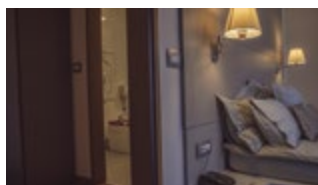
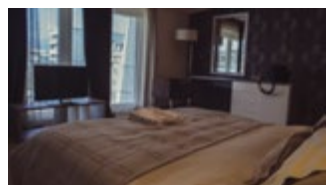
МАКЕДОНИЈА ПРЕД СВРШЕН ЧИН

ВЛЕЗ ВО НАТО САМО СО „СКРШЕНА КИЧМА“

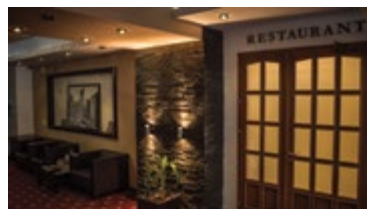

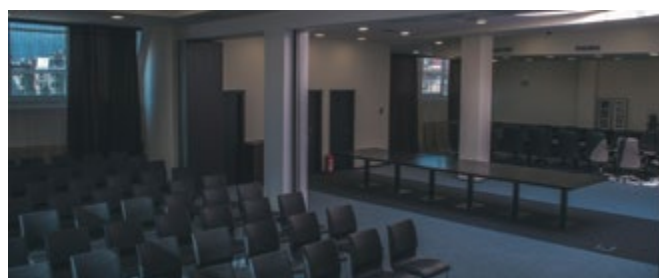
ЕЛИТ ПЛАЗА
Хотел и Бизнес Центар – Скопје
••••• www.eliteplaza.mk •••••
Нова приказна во градош

**Модерен и луксузен
хотел со 4 ѕвезди**
Лоциран позади
Универзалната сала
во Скопје

2 комплетно опремени конференциски и свечени
сали за прослави, деловни простории како и катна гаража
на 5 нивоа во склоп на самиот хотел
.....
За миговите за релаксација и рекреација ЕЛИТ ПЛАЗА
нуди најсовремено опремени Фитнес и спа центар

ЕЛИТ ПЛАЗА - Хотел и бизнис центар Скопје • Тел: +389(0) 2 5514 888 | info@eliteplaza.mk | reception@eliteplaza.mk

Република
www.republika.mk

АКТУЕЛНО

**Продажба на националните интереси
за брза интеграција**

6

КОЛУМНА | Горан Момироски

Вардар ни покажа колку сме поделени

17

КОЛУМНА | Ацо Станковски

Механизми

18

ЛИЧНОСТ НА НЕДЕЛАТА

Никола Димитров

20

ЗДРАВЈЕ

**д-р Ристо Трајковски,
специјалист офталмолог**

24

КУЛТУРА | ИНТЕРВЈУ

Дора Попова, психолог и писател

28

БРЕНД КОНЦЕПТИ

**Џемс Браун: Суперсвезда на
соулот и на фанкот**

33

СТРАНЦИ ВО МАКЕДОНИЈА

Каталина Ивановска од Романија

36

СПОРТ | РАКОМЕТ

Вардар ја покори ракометна Европа

46

**ДНИД Прва Република
ДООЕЛ Скопје**

бул. Илинден бр. 9
1000 Скопје
republika@republika.mk
contact@republika.mk
sport@republika.mk

Директор: **Доне Донеvски**
Маркетинг:
Стојан Георгиеvски,
Габриела Мирчески
тел. 02 / 32 99 999
факс. 02 / 32 99 998

Издавач / редакција: **ДНИД Прва Република ДООЕЛ Скопје**
бул. Илинден бр. 9, 1000 Скопје

ж-ска: 500-0000007811-68
депонент банка: Стопанска Банка АД Битола

Претплата: тел. 02/3089-306

www.republika.mk ■ facebook.com/nedelnikrepublika

Главен и одговорен уредник: **Ненад Мирчески**
Заменик главен и одговорен уредник: **Билјана Зафорова**
Редакција и соработници: **Александра Мазнева - Бундалевска,**
Невена Поповска, Наум Стоилковски, Александрија Стевковска,
Бојан Момировски, Кристина Николова - Кузмановски,
Катерина Митиќ, Горан Зивчевски

Колумнисти: **Горан Момироски, Љупчо Цветановски,**
Ацо Станковски

Лектори: **Анета Љубеvкиќ, Тања Стевановска**

Фотографија: **Александар Ивановски**

Графички дизајн: **Никса Георгиеvски, Билјана Неделковска**

Печати: **Печатница Серафимовски, ул. Лисец 66, Скопје**

Испечатени примероци: **3.000**

Датум на печатење: **8 јуни 2017**

4

Вовед

**Ново судство за нови хајки
против ВМРО-ДПМНЕ**

9

Колумна

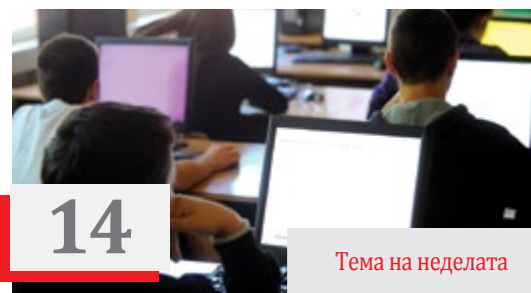
**Влез во НАТО само
со „скршена кичма“**

12

Економија

**Со покачените даноци ќе се зголеми
јазот меѓу богатите и сиромашните**

14

Тема на неделата

**Укинувањето на екстерното
е политички каприц**

ВОВЕД

АБОЛИРАНИОТ БАРА „НОВ ЖИВОТ“ ЗА СЈО

Ново судство за нови хајки против ВМРО-ДПМНЕ и нови амнестији за Заев

Нена Мирчевски | главен и одговорен уредник

Смената на јавниот обвинител Марко Зврлевски и преземањето на контролата на СДС врз Основното јавно обвинителство, кое се врши под плаштот на „реформи во судството“, повеќе од јасно е дека е нема цел департизација на судството, туку треба да обезбеди „нов живот“ на СЈО за да ја продолжи хајката против ВМРО-ДПМНЕ, членовите на раководството и другите политички противници на Заев сè до нивно целосно уништување. Пораката на Заев до обвинителот да си поднесе оставка од позицијата уште првиот ден од нелегалното заземање на власта е доволно јасен показател како планира да ја практикува

власта. Впрочем, ако на сите ни е јасно дека законите и нападите врз неистомислените ќе стануваат сè порадикални и поопасни, како во случаите со нападите врз членовите на раководството на ВМРО-ДПМНЕ, Антонио Милошоски и Никола Тодоров, тогаш, исто така, треба да ни биде јасно дека замената на Зврлевски ќе треба на извршителите и на нарачателите на овие кривични дела да им овозможи правна заштита. Со оглед на тоа дека Македонија во моментот е под окупација на Сорос и „дип стејт“, сосема очекувано е смената на Зврлевски да се реализира, ако е потребно и на сила, во најскоро време, пред истекот на мандатот на СЈО.

Сепак, практикувањето власт со сила никогаш не е и нема да биде прифатено од народот, па во ваков случај квислиншката влада ќе биде на тронот сè додека има зошто да ја држи таму „дип стејт“. Во моментот кога Заев и квислинзите ќе ги исполнат нивните очекувања, ќе бидат дентронизирани и пуштени по вода за да не ги носат како товар. Тогаш ќе бидат залудни сите обиди за купување на наклонетоста на граѓаните со купишта странски пари најавени преку разни планови од едноставни причини што абелиран политичар никогаш не може да биде прифатен како водач, а уште помалку како реформатор. Замислете го

парадоксот - човек со активен судски процес, неколку кривични пријави и две абелиции (едно од Црвенковски за „Глобал“, едно од Јанева за „Пуч“), кој 11 пати избегнува да се појави на рочиште во случај во кој е обвинет за поткуп, пред јавноста го гледаме како се перчи дека ќе се повлечел ако се докажела неговата вина. А што треба да докажува судот за да се потврди дека тоа што го виде целата јавност на видеото е вистина? Дали треба да се потврди дека тој што бара пари и што вели дека тоа го правел многу пати порано, навистина е Заев? Јасно е дека намерата на вистинскиот премиер, Џес Бејли, е да го чува на безбедно додека не го исполни сценариото за промена на името, а за возврат му ветува дека некоја нова Катица ќе го амнестира за другите случаи во кои се сомничи за тешки криминали. Но прашањето е што откако ќе ја распродаде државата? Уште колку време потоа странците ќе го штитат од одговорност?

На неговиот газда, Џес Бејли, повеќе од јасно му е дека во нормални демократски држави, обвинетите за поткуп не ги викаат реформатори туку потенцијални криминалци. Истите тие не можат ни да сонуваат да седнат на премиерската фотелја, а не, пак, да спроведуваат реформи. И тоа судски, види, види!

Дури и самиот Заев призна дека нема поим по кои критериуми ќе се утврдува способноста на новиот обвинител. Знаеше да каже само дека новиот обвинител ќе бил избран откако ќе бил оценет како „опа, ова е вредно“, а сите кандидати требало да ги испратат биографиите до медиумите за да ја проценеле нивната компетентност. Така, новинарите ќе одредуваат компетентност за обвинители, а политичарите ќе судат кои медиуми и новинари се професионални, а кои не. Идиотизам на квадрат.

Да бидеме искрени. Тоа што Заев нема поим околу условите што треба да ги исполнува јавниот обвинител е вистина. Лага е дека јавноста ќе го има последниот збор. Како и за сите одлуки досега, новиот обвинител ќе го одбере вистинскиот премиер на Македонија, Џес Бејли, а Соросовите платеници преку своите медиуми ќе имаат задача да го правдаат изборот како најдобро можно решение и да ја покриваат хајката што ќе ја спроведува, а ќе го премолчуваат амнестирањето на Заев од случаите што се водат против него.

рови, реформите за независно судство што ќе ги спроведувал сега со новиот обвинител ќе ги фрли во вода по две години и ќе дозволи повторна партизација на обвинителството.

Со ваков кафеански стил на водење политика, свесно или не, квислингот Заев отворено признава дека департизацијата на судството/обвинителството воопшто не му се приоритет, односно дека целта на реформите е преземање на обвинителството за да ја продолжи мисијата на Специјално обвинителство.

Таков пример веќе гледаме во случајот со Катица Јанева.

Во обидот да ја киднапира судската власт по секоја цена, Заев уште еднаш го покажа лицемерството во полн сјај. Истиот тој што лани бараше да се постави обвинител на предлог на опозицијата, сега смета дека тоа е погрешно решение затоа што обвинителот ќе дејствувал партиски! Во исто време, најави дека „експертот“ што ќе го замени Зврлевски му требал во наредните две години, а потоа немал проблем да го предаде местото на опозицијата. Со други збо-

Со други зборови, во овие две години на Заев му треба нов обвинител што ќе ја замени Катица, како продолжена рака на СДС, за да ја доврши хајката против раководството на ВМРО-ДПМНЕ и, се разбира, за да го ослободи од низата кривични пријави и од обвинението за поткуп, на ист начин како што го направи Катица со „Пуч“.

ПРОДАЖБА НА НАЦИОНАЛНИТЕ ИНТЕРЕСИ ЗА БРЗА ИНТЕГРАЦИЈА

Предизборната пораката на Заев од Берн дека „не може Македонија да е во право“ во контекст на фашизоидните ставови за негирање на сè што е македонско и отворените територијални претензии, сега ги пренесе во официјалната државна политика. Без никаква стега дека ги нарушува позициите на државата, Македонија ја нарекува „дупка“ без алтернатива, која мора да игра по грчките правила. Ципрас веќе му ги испорачал барањата како треба да изгледа државата по „фејслифтингот“

Пишува | Наум Сџоилковски

Забе везе Заев дека немало да гради споменици или да именува зданија, кога македонската историја јасно ја нарече провокација. Заев сè уште не разбира дека откако го насадија, сега странците секој збор му го мерат, па било тоа да е и во наместено „големо отворено“ интервју со повеќе медиуми. Додека се мислеше како да ја протне ниската страст за „соблекување на барем една фасада“, Заев ја продаде македонската историја како заедничка.

НЗС од сето кажано, односно пораката што ја испрати до странските амбасади, всушност е оваа: „Македонската историја и ликови се само дел од балканската историја на која сите наоколу имаат право на користење,

освен Македонците, бидејќи само Македонците провоцираат“.

Предизборната пораката на Заев од Берн пред албанската дијаспора дека „не може Македонија да е во право“ во контекст на фашизоидните ставови за негирање на сè што е македонско и отворените територијални претензии, сега ги пренесе во официјалната државна политика. Без никаква стега дека со тоа ги нарушува позициите на државата рече дека Македонија не е „китка за мирисање“.

За сè друго - од отворање работни места и повисоки плати, до враќањето на евтината тарифа, сега ќе дебатира. Всушност, ќе дебатира за сè, освен за тоа што е поставен - да го урива

македонскиот идентитет. Заев е сигурен само за потпишување договор со Атина, за прифаќање издиктирано име за државата, без да се земаат предвид националните интереси. За жал, и најцрните предвидувања почнуваат да се остваруваат пред очите на македонската јавност. Или, како што вели Заев, агендите на патот кон ЕУ и кон НАТО се „многу прецизно дефинирани“.

Заев, очигледно, подготвуван за ова прашање, како од пушка во десетината минути посветени на интеграциите ги најави посетите на Брисел и на Софија, заборавајќи ја и најавата за средба во Атина, за да се „сублимираат очекувањата“ кон кои треба да работат. Или, како што претходно беше порачано од македонската дипломатија - да се претстави македонското „ново лице“. Имајќи ги предвид посочувањата дека овој, сега државен тим, ја обвинува Македонија за божежни нарушени односи со соседството, нема сомнеж дека „новото лице“, по препораките од Косијас, ќе ја разбере Атина како соседот да излезе „од затвор во кој сам се стави“. За да нема недоразбирања, грчкиот премиер Ципрас телефонски му ги испорачал црвените линии на Заев уште при првото протоколарно слушање, за овој да не спие на тоа уво дека, можеби, и ќе се извлече од ветената распродажба на името и на идентитетот.

ПОЗНАТА СТРАТЕГИЈА ЗА ПОДДРШКА

Тој прецизно дефиниран пат по кој оди Заев се сведува на промена на името на државата по грчки диктат со прифаќање на сите услови, за што ќе добие признанија од надвор. Македонија и досега сведочела за вакви странски „прецизни евроатлански агенди“, без прифаќање да се проголта сè што е сервирано од Атина, кои не дале резултат.

Ништо од ова што Заев го истакнува како покритие за надворешната интервенција за соборување на легитимно избраната власт во Македонија и негово назначување како задолжен за новата државна политика и за националните интереси, не се непознати досега.

Зар помала американска „прецизна агенда“ беше таа од 2007 година, кога тогашната амбасадорка Џилиен Миловановиќ предочуваше дека „Македонија не треба да се грижи дали Грција ќе стави вето на влезот во НАТО ако не се најде заедничко решение за разликите за името“, изјава дадена по средба на Груевски, како премиер, со Џорџ Буш, американскиот претседател. Вашингтон не очекуваше Грција да ја прекрши билатералната спогодба, во која децидно стои дека Македонија без никакви пречки може да се интегрира во меѓународните организации и под привремената референца ФИРОМ. Но тоа се случи и покрај сите исполнети критериуми, Грција остана неказнета, што само дополнително ја засили нејзината позиција. Ама Заев ќе ја скршел сега со збор и со убедувања!? На жими мајка! Важно се откажува од историјата, која им ја остава како подарок на соседите.

Залудно се вжештува Заев со објаснувањата дека генералниот секретар на НАТО посакал летово да дојде во Скопје и, внимавајте, да соопшти убава информација, а Заев се пофали дека ќе му дал многу причини за тоа. Искуството, повторно, не учи кои би биле причините за пофалби, откако се исполнети сите услови и НАТО го чека само грчкото согласување. На почетокот на 2014 година тогашниот генерален секретар на алијансата, Расмусен, на средба со Груевски отворено порачува дека не треба да се очекува прием на Македонија сè додека државата не го реши спорот со Грција. За потсетување, и тогаш влогот и аргументите со пресудата од Хаг и

барањето за деблокада под референцата беше во игра. Ниту меѓународната заедница тогаш, а ни сега, не се придржува до принципиелните позиции да се спротивстави на грчкото кршење на меѓународното право. Важно, Заев нема проблем да ја замоли Атина за разбирање, и на тоа во јавноста ја темели дипломатската активност за отворање на евроатланските интеграции.

Исти примери може да се наведуваат и за евроинтеграциите и за пропаднатите оценки и препораки од Брисел, кога сите отворени врати и прозорци останаа отворени само за влегување на сите пораки за негирање на македонската посебност во форма на очекувања за решение на името и покрај

пресудата од Хаг. Низ цел овој период, од првата препорака досега се посочуваше и можноста Грција да блокира кога и да посака, во екот на тие 35, или 36 пати додека (ќе) траат преговорите по поглавја, само да дозволи почнување на преговорите. И повторно, ништо.

Уште поголем аргумент е тој што пред 2008 година и големото грчко блокирање, за што изостана меѓународна реакција што, патем, само ги зголеми и засили грчките барања и вкопување во ровови, немаше ништо што сега Заев го посочува како „провокација со историјата“. Всушност, сè што говори Заев, за немање гаранции, туку за „позитивен ветер“ од Вашингтон и од Брисел, не е непознато. Сега низ Заев зборува неговата десна рака Шеке-ринска, која од 2008 година, на секои избори ветуваше дека за шест месеци ќе почне преговори со ЕУ и влез во НАТО, опишувајќи ја Македонија како „црна дупка“ на Балканот.

Збороредот е тој, вклучително и црвените линии и идентитетот, кои Заев

сега не се ни обиде да ги наведе, туку ги обедини како чувство преку кое не може да се помине.

ГАРАНЦИИ НА ЛИНИЈАТА НА ОГНОТ

Аргументите со кои Заев убедуваше за брзи евроатланските интеграции, единствена тема за која тој е сигурен дека нема да се „отвори јавна дебата“, по сето ова, остануваат неспојливи и, во најмала рака, ги нарушуваат позициите на државата во преговорите и наоѓањето решение. Доколку, секако, решението не е напишано од поодамна, а Заев сега само треба да го спроведе пренесувајќи ја јавноста жедна преку вода.

Наведува дека Македонија провоцира со историјата и ги нарушила односите, се откажува од историјата во корист на соседите, потенцира неколку пати дека Македонија е „дупка“, дека нема алтернатива, нема друго чаре, освен да прифати сè што ѝ е наложено, бидејќи Грција вака може „уште 200 години“. Ако грчката канцеларија на Ципрас објави дека тој на Заев му ги повторил црвените линии, Заев ги стави во обланда, исто како и делот дека грчкиот премиер „нудел помош“ и му „давал насоки да не се прават негативни работи“ со кои се „грешело“ во минатото.

Иако самиот вели дека немал „механизам“ како ќе ги затвори прашањата на евроатланските интеграции, се потпира на Вашингтон и на Брисел, кои, како што истакнува, не му дале гаранции. Сепак, гаранции има, и Заев е свесен за нив. Тие гаранции се давани и на претходната гарнитура, и во неговата партија и на претходната државна власт. Прашањето беше само кој ќе ги лапне тие „гаранции“.

Сето посочено од Заев, но и несигурноста на директниот „лизгав“ терен околу идентитетските прашања во последното интервју, е само уште една потврда дека во Македонија беше извршена интервенција за насилно уривање на власта, која не прифаќаше засагање во националните и државни интереси во замена на интеграции, односно за задоволување на странски геостратежиски поставувања. ВМРО-ДПМНЕ е соборена за да може сега, повторно насилно, да се „затвори“ името на македонската држава, на штета на Република Македонија, и со тоа да се отстрани пречката за влез на државата во НАТО. Тоа што Заев посочува транспарентност и помош од опозицијата, односно од ВМРО-ДПМНЕ, е само уште една порака дека ако не ја „свиткаат кичмата“, ќе бидат прогонувани од овој насилно насаден и од надвор контролиран систем.

„Република“ веќе обелодени дел од сценариото, кое сега доби потврда и од Заев, дека, наводно, ќе следуваат брзи реформски зафати, кои ќе бидат поздравени од Брисел и од Вашингтон, како и дека во тоа сценарио Заев ќе биде претставуван како „голема реформаторска ѕвезда“ на приеми со стран-

ски лидери. Предвидени се и приеми и посети на звучни странски дипломати и високи државни претставници, како што Заев веќе го најави генералниот секретар на НАТО, кои, веројатно, слекувајќи на аеродром со ново име, ќе глумат одушевеност од домаќинот и од неговите идеи, кој земјата и народот ги носи во светла иднина, како дел од сценарио за замолкнување на народот за промената на името и на идентитетот. Од интервјуто се потврдија и предвидувањата за креирање слика дека Македонија назадувала во односите со соседите, за чиешто затоплување Заев ќе добие „огромни признанија“. Во пакет со удоволување на Грците за името, ќе ги почести и Бугарите со договор со кој ќе добијат сè што посакуваат, а за возврат Софија ќе не „стави на агенда за интеграции“ како што најави Заев. Албанија и Косово и така веќе го слават, и пред гласањето за членство во УНЕСКО. Без изненадување, странците ќе притиснат и Србите да го пофалат за нешто, особено што по смена на името, експресно ќе се реши и црковното прашање.

Деновиве вестите од Атина и од светот ја потврдуваат и меѓународната попустливост пред грчкиот долг, што

нема да остане ненаплатено зад сцената. „Република“ предвиде дека во оваа игра за смена на името нема да изостане некаков обид и Грција да попусти нешто, ама тој притисок ќе е мал, за да не се случи промена на тамошната власт со гарнитура што е потврда за името. Многу е јасно дека Грција нема да прифати македонска нација и посебен идентитет. За да може да се симне физичката граница меѓу двете земји Грција ќе инсистира или токму македонската нација да се самообезличи, а идентитетот да го самоуништи.

Не случајна беше сета оваа тригодишна битка, која сценаристите ја водеа за да се турне коалицијата на ВМРО-ДПМНЕ од власта и да се постави ваква гарнитура, каква што Македонија со ништо не заслужува. За тоа се свесни и Вашингтон и Брисел, кои, сепак, не гледаат во нив долготраен партнер. Но, нивното сценарио за линијата на огнот, на која е и Македонија, го туркаат до крај. Дали Македонија и идентитетот на оваа нација повторно ќе бидат жртва на новите геостратежиски игри, и по вековно опстојување и пркосење ќе се стави крај на „македонското прашање“, останува да решава оваа генерација Македонци. ■

ВЛЕЗ ВО НАТО САМО СО „СКРШЕНА КИЧМА“

Пишува | Горан Момирски

Влезот на Црна Гора во НАТО затвори уште еден од маѓепсаните балкански кругови. Земјата, која својата независност ја изгради со руски пари и со меѓународна поддршка, сега влезе во контраторборот. Москва го загуби еден од своите ретки коридори за излез на топли мориња и за очекување е дека наскоро Подгорица ќе мора да си бара нови туристи затоа што руските тур-оператори веќе почнаа да ги насочуваат туристите што ги полнеа црногорските плажи кон Турција. Во регионот сега остануваат уште четири држави, чијашто иднина е неизвесна, две од нив се нефункционални и преживуваат со помош на меѓународната заедница и администрации, Косово и Босна и Херцеговина, а две (Македонија и Србија) се релативно стабилни, но и покрај вербалната поддршка од ЕУ, немаат јасна европска перспектива, пред сè поради блокадите што доаѓаат од Брисел. За Србија е јасно дека НАТО не е стратезиска цел и таа ќе се обиде да остане воено неутрална, иако е нејасно како е можно во исто време да седи во Брисел на масата со членките на НАТО во ЕУ и да гради братски односи со Русија, освен ако Унијата не ѝ даде некаков специјален статус. Но српските дилеми и регионалниот контекст, иако се исклучително важни за нашата позиција, не се наши проблеми затоа што ние имаме свои, покомплексни и потешки за решавање.

Еден од главните наши проблеми веќе 27 години, од формирањето на независна Македонија, е прашањето за името, тема што сега, по изборот на новата влада, се враќа на медиумската мапа, пред сè поради неколкуте изјави на новиот министер за надворешни работи, Димитров, кој, иако, како некогашен долгогодишен преговарач за името, добро знае колку е тешко

По неколку години примирје со јужниот сосед, прашањето за името повторно станува една од централните точки за која говори јавноста, а од владата се очекува брз исчекор. Неколкуте најави на новиот министер за надворешни работи дека со непровоцирање кон Грција и со активна и конструктивна дипломатија наскоро може да се очекува напредок создава лажна слика дека спорот со Грција само што не е решен. Иако оваа влада во кампањата не ветуваше решение за името и влез во НАТО за шест месеци, како што беше случај во 2008 година, сепак очекувањата пораснаа до небо. Дел од граѓаните што на референдум би гласале за промена на уставното име се нестрпливи, тие би сакале решение веднаш, без разлика дали ќе бидеме горни или долни, без разлика какви атрибути на државност ќе добиеме во графите на Обединетите нации. Овие луѓе, колкав и да е нивниот број, не смеат да создадат лажна слика дека сè е прифатливо и дека само поранешната влада е виновна што немаше решение за името. Во спротивно, Македонија ќе има многу поголем проблем од тој што го има сега, а и овој не е мал

СЕРВИС „ЏЕРСИ“
ЛИДЕР ВО СВОЈАТА ДЕЈНОСТ

- Репарирање и одржување камиони со употреба на специјализиран алат;
- 12-метарска рамка за исправање шасии, единствена на Балканот;
- Хитер машина за загревање шасии без оштетување;
- 17-метарска комора наменета за бојадисување;
- Компјутерско штелување геометрија на предна и на задна оска на камиони и на комбиња.

ЏЕРСИ
ЛИМАРСКО ЛАКЕРСКИ СЕРВИС ЗА КАМИОНИ

ТЕЛ. 02/2464-564
e-mail: jersy@jersy.com.mk

да се најде решение за името, сепак дозволи да создаде нов оптимизам. Кај дел од граѓаните неговите зборови се доживевани како порака дека името само што не е решено, што ќе биде тешко бреме за новата власт ако за неколку месеци се види дека ситуацијата не била толку оптимистичка.

НА ШТО ГО ТЕМЕЛИ НОВАТА ВЛАДА СВОЈОТ ОПТИМИЗАМ ЗА РЕШЕНИЕ НА СПОРОТ СО ГРЦИЈА?

Темата за името во себе содржи некои вечни прашања на кои секогаш се бара одговор од сите заинтересирани. Што е тоа што Заев и Димитров го знаат, а ги тера да мислат дека Македонија се наоѓа во ситуација да го реши името и да влезе во НАТО? Што е тоа

што ние не го знаеме за овој процес? И, најважното, има ли шанса да се дојде до разумен компромис во кој земјава ќе го зачува достоинството и, во исто време, ќе влезе во НАТО.

Во моментот во игра се три сценарија за ова прашање за кои никој не говори јавно, иако и тие можат лесно да бидат модификувани или брзо да пропаднат.

СЦЕНАРИО 1 - МАКЕДОНИЈА ВО НАТО ДО МАРТ

Со ова сценарио, за кое се зборува во меѓународните кругови, по Црна Гора, на следниот самит НАТО би добил нова членка, а регионот би останал без една нестабилна зона отворена за руско влијание. Ова сценарио треба да биде истуркано со комбинација од булдожер-дипломатија од двете страни на границата и ако се остварат најавите дека иден амбасадор на САД во Македонија е Хојт Брајан Џи јасно е дека не

се работи само за чисти шпекулации, туку и за мала, но важна реалност во целиот процес. Во тој случај Хојт Џи не би бил стациониран во амбасадата на Кале, туку би се движел на релација Атина - Скопје и директно би ги водел преговорите во кои во првата фаза не би бил инволвиран посредникот на Обединетите нации Метју Нимиц. Последната ситуација и нема да биде нова затоа што пензионираниот дипломат Нимиц и во претходните жешки ситуации за името, пред да свика состанок, беше подготвуван од американскиот Стејт департмент или, пак, работеше во директна комуникација со нив при подготовките за давање предлози. Така треба да биде и сега. Дури откако американската дипломатија ги натера Скопје и Атина на разумен компромис според нивни терк, во игра влегува Нимиц, кој, можеби, и ќе дојде во една посета на регионот со цел да создаде подлога за решавање на спорот, но, во суштина, ќе работи по принципот „нахрани го песот, но не чепкај го копчето“.

За Македонија во оваа ситуација е најдобро што, најверојатно, при формирањето на американскиот светоглед за тоа што е разумен компромис, при решение за името ќе се вметне пресудата од Меѓународниот суд на правдата во Хаг (добиеана по тужбата поднесена од владата на Груевски, а своевременно отфрлана од СДСМ како неконструктивна) како правна реалност, која мора да се вреднува за да се дојде до компромисно решение. Иако досега се покажа дека е неблагодарно да се лицитира со имиња, дел од можните варијанти во ова сценарио се познатите Република Македонија - Скопје или Република Македонија (Скопје), а опсегот на употреба ќе треба дополнително да се бара меѓу едно име за сите и варијации на тема.

Другиот контекст, вообичаено, е исклучително лош за Македонија. Влада со само 62 пратеника немање гаранции дека на референдум народот ќе прифати какво било решение и, пред сè, внатрешната состојба во Грција каде што партијата на премиерот Ципрас на анкетите е на второ место според популарноста. Во таква ситуација нема причина за оптимизам дека Грција би можела да прифати какво било решение што е прифатливо и за Македонија и оттука чудењето на што се темели оптимизмот на Заев и на Димитров.

Единствена надеж дека Хојт Џи ќе успее во својата мисија доколку САД, навистина, влезат во булдожер-дипломатија за овој проблем е формирање голема коалиција меѓу левицата и Неа демо-

кратија на Караманлис, која заедно би се изборила со радикалните националисти, кои ќе добијат крилја при какво било решение за името со Македонија.

СЦЕНАРИО БРОЈ 2 - МАКЕДОНИЈА ДА ПРИФАТИ СЛАВОМАКЕДОНИЈА

Единствената прифатлива варијанта за Грција, која ќе мора да биде спроведена по принципот „ерга омнес“ или за сите употреби, е терминот „Славомакедонија“. Ништо повеќе, ништо помалку. Доколку САД и Германија не успеат да ја стават Атина под силен и практичен притисок, а македонската влада сака да влезе во НАТО наскоро, нема друга опција, освен да го прифати тоа што го бара Грција. За Грција единствен морков, а во случајов, истовремено и стап, може да биде третата транша од финансиската помош што треба да ја дадат еврозоната и Меѓународниот монетарен фонд. Овој силен механизам на притисок, затоа што без него може да се случи целосен колапс на грчката држава, во некоја скандинавска или западноевропска земја би бил гаранција за успех во преговорите, но за Грција ниту е гаранција, ниту дава надеж. Од досега виденото, дури и закана за блокирање на 80 милијарди евра, колку што Грција треба да добие во наредниве 24 месеци од кредитите, не е гаранција за попустлив став кон името. Според последните анкети, дури 60 насто од Грците сè уште не прифаќаат Македонија воопшто да го користи своето уставно име дури ни во комбинација со некоја друга при-

давка, а компромис од страна на која било грчка влада ќе значи промена на администрацијата.

СЦЕНАРИО БРОЈ 3 - СТАТУС КВО, ПОВТОРНО ДОЛГИ И НЕПЛОДНИ ПРЕГОВОРИ БЕЗ РЕЗУЛТАТ

Овој филм го гледаме и претходно во неколку периоди од кои најинтензивен беше тој од 2007 година до самитот на НАТО во Букурешт во 2008 година. Шатл-дипломатија, со многу опции во игра, низа предлози што излегоа во јавноста и низа разочарувања, пред сè, за Македонија, особено откако, и покрај најавите на тогашниот претседател на САД дека Македонија и Албанија ќе станата членки на НАТО, тоа, сепак, не се случи. Во ова сценарио треба да очекуваме продолжување на активностите за подобрување на нивото на пријателство меѓу двете земји, процес што го почнаа ексминистерот Никола Попоски и неговиот грчки колега Никос Косијас, во соработка со една западноевропска земја, која бараше смирување на тензиите. И сега повторно, најверојатно, ќе бидеме сведоци на изјави на пријателство, посети на Димитров на Атина и на Солун и доаѓање на Косијас во Скопје или Охрид, фини пораки за потребата од натамошно зближување меѓу двата соседни народа, можеби отворање на некој граничен премин или заеднички проект во сферата на безбедност поврзана со бегалците или некаков инфраструктурен проект финансиран од новиот „Мал Маршалов план за Балканот“ што го подготвува Берлин.

ЗАЕВ ЌЕ БАРА ПОМОШ ОД ГРЦИЈА, АЛБАНИЈА И ОД БУГАРИЈА ЗА ПРИЕМ ВО НАТО

Во најбрз можен рок сакам да биде решен проблемот за да се приближиме кон ЕУ и кон НАТО, најави премиерот Зоран Заев во интервјуто со неколку уредници на национални медиуми на МРТВ.

■ Барам отворена помош од соседството, од Грција, од Бугарија, а за НАТО може да помогне и Албанија. Генералниот секретар на НАТО сака да ја посети Македонија наесен со добра вест. Тоа е возможно ако Грција го ослободи ветото, под референца да влеземе со НАТО, а да продолжиме преговори со Грција за нашето интегрирање во Европа. Нема да имам проблем да побарам поддршка од грчките граѓани за да ѝ овозможат пат на Македонија кон евроинтегрициите. Негувам надеж дека е можно во краток рок да станеме членка на НАТО со референцата. Така ќе се создаде аргумент Македонија делумно да биде одблокирана - е планот на Заев за влез во НАТО.

Според него, по самитот на НАТО во 2008 година Македонија не смеела да провоцира со именување на автопат според Филип Македонски и со поставување споменик на Александар Македонски. Името ќе го решава, пред сè со нечинење, помалку со чинење. Главен адут му е геополитиката.

■ Немаме намера да правиме дополнителни провокации кон Грција. Треба да се прави нешто што нема да отвора нови рани. Спорот може да почне да се решава по пат на засилени разговори, без провокации и со користење на геополитичките моменти. Точно е дека немам магично стапче, само споделувам надеж и оптимизам. Но, сигурно нема да градиме нови споменици и да именуваме нови автопатишта за да провоцираме. Исто како што е сигурно дека нема да дозволиме да се допре до нашиот интегритет, постојат црвени линии - рече Заев. ■

ПОКАЧЕНИТЕ ДАНОЦИ ЌЕ ГО ЗГОЛЕМАТ ЈАЗОТ МЕЃУ БОГАТИТЕ И СИРОМАШНИТЕ

Зголемувањето на даноците за една категорија граѓани ќе значи создавање голем јаз меѓу луѓето со пониски и со повисоки примања, но и отворање простор за наоѓање заобиколни патишта за неплаќање на повисоките даноци, односно ќе се зголеми бројот на затајувачи на данок. Така место да се зголемат, даночните приходи во буџетот ќе се намалат. Две даночни стапки на персонален данок на доход од 10 и од 18 отсто значи разлика од 80 проценти, која е преголема и неодржлива и нема да ги даде потребните фискални ефекти

Пишува | Александрија Сивковска

Најавените промени во даночниот систем можат да предизвикаат економски турбуленции, чиито последици ќе треба да се санираат подолго време. Зголемувањето на даноците за една категорија граѓани ќе значи создавање го-

лем јаз меѓу луѓето со пониски и со повисоки примања, но и отворање простор за наоѓање заобиколни патишта за неплаќање на повисоките даноци, односно ќе се зголеми бројот на затајувачи на данок. Така место да се зголемат, даночните приходи во

буџетот ќе се намалат. Две даночни стапки на персонален данок на доход од 10 и од 18 отсто значи разлика од 80 проценти, која е преголема и неодржлива и нема да ги даде потребните фискални ефекти. Вториот најавен концепт е кај социјалните давачки, односно придонесите со кој би се отворил горниот лимит за пресметување на социјалните придонеси, па платите што се повисоки ќе немаат лимит од шест бруто-плати на кои ќе се пресметува придонес, а остатокот да остане со персонален данок, па во овој дел се очекува обид платите да се претворат во друга форма на примања, како бонуси, акции, дивиденди, за да се избегнат повисоките давачки.

Повеќе, во секој случај, не значи и подобро. Тоа се однесува на зголемување на даноците. Да, побогатите ќе плаќаат повисоки даноци, но која ќе биде границата за да се види дали примањата се над или под таа граница. Воведувањето на рамниот данок значеше воведување еднаквост за сите. Граѓаните се еднакви пред системот на данок. Тоа што некои заработуваат повеќе не значи дека треба да бидат казнети. Едноставно, се работи за склоп на околности што довеле до тоа некој да биде на повисоката скала во општеството. Воведувањето две даночни стапки со толку голема разлика меѓу нив може да влијае стимулативно само за граѓаните со повисоки примања да наоѓаат начини за заобиколување на плаќањето даноци велат стручњациите.

станови, а помал доход од инженерот – вели Трајко Славески, професор и поранешен министер за финансии.

Професорот Живко Атанасовски, еден од креаторите на македонскиот даночен систем, вели дека уште веднаш е јасно дека прогресивното оданочување во прв момент ќе има негативен ефект, ќе поскапи работната сила, а стопанството ќе трпи.

Кога се менува даночен систем, стопанството е прво на удар. Кога се воведуваше рамниот данок, фирми молеа да не се менува за да не се доведе државата во ситуација кога ќе дојде идна власт пак да се донесуваат измени. На страна тоа, иако е легитимно право на Владата да донесува нови мерки, оваа промена е чист даночен дилетантизам кренат на високо универзитетско ниво. Некој од универзитетот се прави дека знае многу и дека кога добиваат функции, од нив почнува историјата. Вакви промени се карактеристични за примитивни општества каде што нема стабилен даночен систем, а ние имаме совршен – вели професорот Атанасовски.

Според професорот Борче Треновски, во ред е да се прават даночни реформи за кои точно се утврдени целите и намените, односно да има точни сознанија како промените ќе се одразат на буџетот и дали, навистина, ќе се намали социјалната нееднаквост, но тоа не е добро замислено.

Не значи секогаш дека ако има поголема даночна стапка дека ќе има поголеми приходи и ќе се намали нееднаквоста. Важен е трансферот на парите, односно како подоцна тоа ќе влијае на зголемувањето на квалитетот на живот на тие со помал доход. Кај нас, покрај реформата на јавните приходи, нужна е реформа на јавните расходи – вели Треновски.

Стручњациите велат дека ова е идеолошки концепт со кој се напушта рамното оданочување.

Немаат пресметки што ќе значи ова од фискален аспект, односно дали ќе се зголемат даночните приходи на државата, ниту има анализи како ова автоматски ќе значи дека ќе се намали сиромаштијата. Ако се напушти рамниот данок кај персоналниот данок на доход, тоа значи фискална

неизвесност за тешко здобивната финансиска дисциплина што ја имаме сега во Македонија. Секој што ќе може, ќе најде начин да избегне да влезе во категоријата што плаќа повеќе и нема да плаќа. И како ќе се одредува доходот? Па ако некој млад инженер сега има голем доход, тоа не значи дека е богат. Можеби зел кредит, нема наследство, нема ништо настрана. А истовремено некој пензионер има неколку куќи,

РЕФОРМА Е УНАПРЕДУВАЊЕ НА ЕКСТЕРНОТО, УКИНУВАЊЕТО Е ПОЛИТИЧКИ КАПРИЦ

Нема ли капацитет новото раководство на МОН место да врши анализа на анализираното да обезбеди унапредување на веќе спроведениот модел? Најавите за отворање „широка, општа дебата“ оставаат доволно широк, општ, простор за сомнеж дека укинувањето на екстерното беше политички каприц, одмазничка победа, а не решение со кое децата ќе добијат поквалитетно образование, кое ќе им обезбеди петки во свидетелствата и знаење во главата

Пишува | Кашерина Мишиќ

Тоа што за пензионерите е зголемувањето на пензиите, тоа за учениците беше укинувањето на екстерното тестирање. И двете ветувања беа дел од реформите на „реформаторот“ Заев. Токму укинувањето на екстерното тестирање го означи почетокот на работата на неговата влада. Популистичка мерка широко поздравена од родителите и од децата. Но, што добивме сега, откако екстерното веќе го нема?

Иако непопуларна мерка за учениците, екстерното тестирање беше неопходен одговор на државата на застојаноста на водите што протекуваат низ

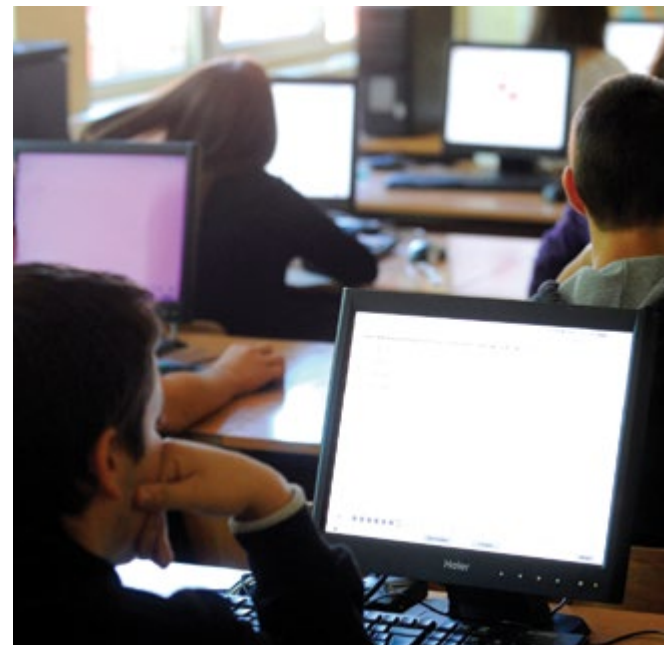
образовниот систем. Брзиот глобален тек и минималните поместувања во образовниот систем со годините создадоа образовно мочуриште, кое почна да произведува одлични ученици со слабо знаење. Екстерното тестирање требаше да биде, пошироко, и општествен коректор на вредностите изместени во транзицијата.

■ **Никаде во светот нема да најдете од 26 ученика, 24 да бидат со сите петки. Тоа не е реално и тоа се случи во приватизацијата, кога новопечени богаташи инсистираа наставниците да им обрнуваат внимание на нивните**

деца и да им ги подарат сите петки. Потоа наставниците чувствуваа одговорност дека на дете што не знае за двојка му ставаат петка, нагласи во неодамнешното интервју претседателот на ВМРО-ДПМНЕ и премиер на владата што ја воведоа оваа реформа, Никола Груевски.

Токму затоа екстерното беше замислено како реформа со повеќекратни ефекти, а целта беше да обезбеди пообјективно оценување и поквалитетно образование. Тоа значи реални оценки, кои соодветствуваат со покажаното знаење на учениците. Екстерното тестирање требаше да биде поттик за наставниците да ги усвршат предавањата, но и да ги натера учениците посериозно да им пристапат на своите училишни обврски. Конечно, екстерното тестирање требаше да ги заштити наставниците од притисоците на амбициозните родители дека нивното дете мора да има максимална оценка на крајот од учебната година.

Сепак, првиот ден од јуни на учениците им донесе привид на радост – екстерното е укинато и нема враќање назад. Барем така изгледа засега. Тоа што нè тера да се прашаме дали е, навистина, така е изјавата на Рената Трневска - Дескоска, која се согласува дека треба да постои систем за евалуација во училиштата.

■ Сакам една широка, општа дебата со сите во која заедно ќе го најдеме најдоброто решение. Ние имаме мерки што сме ги предложили во програмата, но мислам дека тие треба да поминат низ јавна дебата и со поддршка на најшироката јавност да го извадиме најдоброто. Ако сметаат дека не е тоа најдоброто - ќе го смениме и ќе воведеме нов концепт - изјави Дескоска.

„Широката, општа дебата“ остава доволно широк, општ простор да роди сомнеж дека укинувањето на екстерното беше политички каприц, одмазничка победа, а не решение. Потврда на оваа претпоставка доаѓа од самата Дескоска, која најави дека „во иднина ќе се работи на нов модел за да се анализираат слабостите, кои го доведоа образовниот систем до дното“. Прашањето што се отвора е нема ли капацитет новото раководство на МОН, место да врши анализа на веќе анализираното, да обезбеди унапредување на веќе спроведениот модел.

Оваа парадоксална ситуација ќе создаде некоја форма на екстерно, која овој пат, ќе биде со друг назив, „систем за евалуација“.

■ Ние никогаш не рековме дека со една мерка тоа може да успее, никогаш не рековме дека екстерното што го понудивме беше идеално и непроменливо. За мене е разочарувачки тоа што СДСМ доаѓа, го укинува, а не нуди никаква друга мерка за подобрување на квалитетот во образованието. Веќе една недела се занимаваат само со ретроградни процеси во образованието, а во ниту еден момент не сум слушнал позитивна изјава, што ќе направат тие за подобрување на квалитетот - критичен е поранешниот министер за образование Спиро Ристовски, во чијшто мандат беше воведено екстерното тестирање.

Дека социјалдемократите не ја отворија партијата со добар

потег потврдува и еден постар текст на поранешниот потпретседател на партијата, Зоран Јовановски. Тој не само што не мисли дека екстерното е мачилиште, туку уште во 2015 година нуди и решение за негово подобрување. Јовановски предлага три чекори: да се реши прашањето за учебниците за да се избегне ситуацијата одговорот за некое прашање од екстерното тестирање да го има во еден, но не и во другиот учебник за истиот предмет; да се измени динамиката на тестирањето, наместо еден тест на крајот од учебната година проверката да се врши четири пати во годината на крајот на секое тримесечје; и да се измени приодот во тестирањето, така што ученикот ќе мора да се потруди да ги разбере суштински концептите што ги учи.

■ „Јас го поддржувам екстерното тестирање, но не вакво какво што го имавме досега. Тоа беше воведено со добра намера, има потенцијал да даде долгорочно позитивни системски резултати, но потребна е волја за да се надминат постојните слабости. Измените на постојниот начин на тестирање не бараат пари и можат релативно лесно да се направат. Сигурен сум дека потешко беше да се воведоа екстерното тестирање и да се обезбедат технички услови за негово реализирање одошто тоа сега соодветно да се коригира“, пишува Јовановски.

На крајот, реформаторите од новата власт имаат готов модел и загубен рецепт. Моделот го укинаа, рецептот не го најдоа, а друг немаат. И повторно од почеток. А сè што требаше да се стори е да се погледне подалеку и на децата да им се овозможи поквалитетно образование, кое ќе им обезбеди петки во свидетелствата и знаење во главата. Дали и колку се успеа во тоа, за жал, нема да дознаеме. Реформите не се случуваат преку ноќ, а оваа реформа не го дочека денот. ■

RENAULT
Passion for life

Големите работи имаат традиција.
10 години Аутомотив Груп.

18% РОДЕНДЕНСКИ ПОДАРОК

Новиот Megane Grandcoupé

од 13.900 €*

+ 5 години гаранција
+ Гратис регистрација

Понудата се однесува на возила купени во период
од 11.04.2017 год. до 11.06.2017 год.

*861.800 ден.

10
ГОДИНИ

automotive
group

Скопје: Аутомотив Груп 02/27 27 200
Битола: Ред Ауто 047/25 48 47

www.renault.mk

ВАРДАР НИ ПОКАЖА КОЛКУ СМЕ ПОДЕЛЕНИ

КОЛУМНА

КУЛТУРА НА (НЕ)УСПЕХОТ

Ако Вардар со години меѓу противниците на македонската унитарност важи за синоним за поделба на Скопје на македонски и на албански дел, сега европскиот шампион станува симбол на национално единство, за жал, не за сите нас. По старата проверена формула, околу победникот се собраа сите, и старо и младо, и мажи и жени и Македонци и Албанци, а надвор од еуфоријата останат само тие што не ѝ мислат добро на Македонија

Пишува | Горан Момироски

Секој има право да не сака спорт, да не ги почитува ракометарите, кои станаа европски шампиони со светски шмек, секој може поради политички причини да го омаловажува успехот на Вардар, но никој не смее да ја омаловажува позитивната енергија од национално значење, која околу спортскиот клуб Вардар ја имало и секогаш ќе ја има.

За жал, дел од македонската јавност, место победите на Вардар да ги искористи за намалување на тензиите што постојат во поделеното македонско општество, ги злоупотреби за предизвикување дополнителна поделеност. Тие го гледаат Вардар не како спортски успех, туку како обнова на националниот дух на Македонецот, кој има ретка можност да победува во Европа и во светот. Дури и да не се свесни за оваа психолошко-спортска карактеристика на победите на Вардар, тие луѓе што поради политиката се подбиваа со Вардар треба да знаат дека на овој народ му се потребни победи за да биде посамоуверен и поамбициозен, за да верува повеќе во себе. Или, пак, идејата е европскиот шампионски пехар да се прикаже како вештачки успех, кој прилега на вештачка нација?

Основата на нападите на успехот на Вардар е тоа што тој во Македонија дојде во времето на ВМРО-ДПМНЕ и затоа на него од експозицијата, а сегашна

власт се гледа со недоверба. Причините за одбивноста на приврзаниците на актуелната власт кон Вардар лежат во сопственикот, кој кај политичките противници на СДСМ се опишува како машина на Груевски и на ВМРО-ДПМНЕ.

Навредите што кон сопственикот на Вардар, Сергеј Самсоненко, ги упати Роберт Алаѓозоски пред да биде назначен за министер за култура се само врв на сантата мраз што постои во македонското општество.

Легитимно право на Алаѓозоски како политичар е да користи разни зборови како „Куртоненко“ за да ја постигне својата политичка цел и тоа право никој не му го спори сè додека е во рамките на законот и сè додека директно погодените не го тужат за навреда. Но негова обврска е и сега да најде начин да се извини за своите зборови затоа што, доколку не го стори тоа, за него „Куртоненковци“ се сите тие што вечерта на големата победа се радуваа во Келн, покрај малите екрани, на плоштадот „Македонија“, на скопските улици пречекувајќи го автобусот со спортските херои на Македонија. А овде не е важен министерот за култура туку нивото на култура што ќе мораме да го подигнеме и со негова помош. Дури и кога од политички, етнички или од кои било други причини нанесуваме штета на националното единство, колку и е да тоа излитена фраза за македонската левица.

Шефот на Алаѓозовски, премиерот Заев веќе го стори тоа, индиректно се извини со поканата за средба за ракометарите на Вардар на кои им честиташе на шампионскиот пехар во најсилното светско клупско ракометно натпреварување. Со тоа тој, на некој начин, призна дека грешел кога неговата партија обвинуваше за криминални врски меѓу Самсоненко и претходната влада.

Културата, по дефиниција, го содржи човековото поведение и почит кон одредени успеси или неуспеси и затоа одговорноста на министерот за култура не е само да создаде пишани програми и стратегии. Пред сè, затоа што ќе биде крајно некултурно во име на политички конфликти успехот на Вардар да се запамети по некултурното поведение на дел од граѓаните, кои не можат да смислат македонска екипа да помине под Триумфалната капија, која кај нив е уште еден симбол на ВМРО-ДПМНЕ.

Исто како што е крајно некултурно и нецивилизациски што дел од навивачите на Вардар со физички напади и навреди врз граѓани од не-македонска националност ја искажаа својата национална фрустрација. За нив е неопходно да реагираат полицијата и судовите, а за министерот и критичарите на Вардар судот ќе го дадат нивната совест и македонската јавност. ■

МЕХАНИЗМИ

Пишува | Јацо Сџанковски

Стравот е механизмот на владеењето. Оттаму произлегува авторитетот на тој што владее. Но не само од овие рудиментирани механизми на битисувањето, од овие прастари и бестијални модалитети на ривалство и на престиж, сè со цел да се наметне волјата на егото на управителот со пирамидалните структури на моќта. Постојат и механизми на добродетел и на прогрес. Луѓето го сакаат тоа, да бидат фактор на некоја значајна епизода од историјата. Да создаваат нови визији и светови. Луѓето во својата изворна форма се деца, кои најмногу сакаат да си играат. Но ужасните моменти од животот ги исполнуваат со грижи и анксиозност, а потоа, сите на работа или ќе заигра корбачот.

Механизмите на контрола се сеприсутни, тоа е систем на сеопшто сознавање и осознавање, кое е еднакво фокусирано на општествените констелации, како и на интроспективните експедиции.

Слободата е апстрактна состојба на свеста, во реалноста имаме само помалку или повеќе опортунистички интеракции. Тие што ја преферираат деликатноста, а кои го претставуваат култивираниот пристап, се многу поподносливи од анималните предатори, кои ги кршат законите и создаваат голем неред и вознемиреност.

Кога веќе сме се инкарнирале во овој природен и општествен хаос, убаво би било да го одработиме своето во мир и во хармонија. Но, тешко.

Големите играчи со ужасно его и со месијански фикс идеи не даваат мир. Впрочем, огромен дел од своето време (ништо повеќе, ништо помалку благословено од нашето) го посветуваат на креирање конфликти и војни.

Така прават енормен профит. Нема бизнис каков што е војната. Околу големите воени жаришта се собираат сите трговци од овој свет како мршојадци.

И тука почнаа да кружат, но народот се притаи и голтна уште една тортура. Процените одат во правецот на недоволен капацитет за вооружен судир, со цел одбрана на Република Македонија од странскиот окупатор. Во такви случаи загрозуениот субјект се повлекува во агол и му го препушта теренот на агресорот.

- Прикаската за „кубурот“ не се однесува само на Македонецот. Тоа е универзална практика кај сите тие што немаат доволно сила или храброст да ја укинат.
- Тоа го пишува и древниот кинески војсководец Сун Цу во својата незаборавна книга – Уметноста на војувањето, маршале.
- Се надевам, ова не ти е провокација, судејќи според цинизмот, не сум баш најсигурен.
- Сакам да кажам дека секој народ и култура имаат свои изблици и падови, свои триумфи и порази. Така и македонскиот народ, кој и овој пат не ја извади кубурата, маршале!

КОЛУМНА

- Навистина, со жалење, па дури и срам го примив овој дефетизам. Толку сум разочаран што престанав да пијам алкохол, а и цигарите ги намалив на минимум. Ах, тажна Македонија!
- Без песимизам, маршале, bitte! Господ гледа сè. Сè доаѓа од Севишниот, со повеќе вера, и овој срам ќе го проголтаме. Та, зар ќе ни биде првпат во историјата?!
- Токму тоа страшно ме иритира! До кога ќе попуштаме? До кога со тоа кукавичко поведение?!
- Смири се, Маршале! Ако не чујат од Комуњарец ќе ни ја искршат шофершајбната. А, можеби, и нас ќе не линчуваат. Гледаш ли само како беснеат. Сакаат одмазда, сакаат крв. Тоталитаризмот и тиранијата им течат во жилите. Страданието на другиот е нивната стара забава уште од комунизмот, инсталирана од нивните предци. Ти велам, маршале, ова не е време за чаталење, туку за тивко вегетирање. „Contra politica, parlametafisica“. Во вакви времиња, маршале, најдобро е човек да се обрне кон неименливото, кон духовните вредности и кон апстрактното.
- Каков е овој песимизам! Та зар така да се предадеме, да потклекнеме пред злото на нечовечката армада, составена од најодвратните дегенерици на планетава!? Ова е сеопшта војна на силите на доброто против силите на злото. Секое повлекување, значи, потчинување и засилување на злото. Доколку не дејствуваме веднаш, набргу ќе бидеме безнадежни робови и геополитички зомби!
- Но, маршале, а капацитетот? Та, зар луѓето да влезат во таков ужасен ризик? Тука може да има многу невини жртви. Тоа е страшно сериозна работа. Ти се молам, маршале.
- Механизмите на нивните дејства одат директно преку СЈО, тоа е апаратура за застрашување во рацете на Големиот брат. Така ли се викаше тоа грозно неолибералистичко чудовиште, кое живее во мочуриштето од Вашингтон ДЦ?
- Така, Маршале. Но тоа чудовиште сè повеќе се трансформира во болест, чишто симптоми се манифестираат како целосно затапување и заглупување на инфицираните.
- Но, како тоа болест? Од каде сето тоа сега?
- Никој не знае како, но чудовиштето нешто не е арно деновиве. Сите механизми на дејствување откажуваат. Авторитетот му пропаѓа насекаде во светот, а неговите стручњаци влечат бескрајно неинтелигентни потези, недостојни ни за деца од пет години. Целосен дебакл на системот што го градат повеќе од два века.
- И како ќе резултира сето тоа? Има ли некакви процени?
- Ништо, маршале. Сите се занемени пред ова чудо. Еве, на пример, еден од најинтелигентните советници на претседателот Трамп, Рејнс Прибус, не можел да зборува цели 24 часа. Едвај го вратиле во нормала, но, сепак, со видливи последици...
- Ух, каква чума?! Кој би рекол дека ќе се случи нешто вакво?
- Сите се шокирани. Сите во исчекување и напнатост. Никој не може да предвиди што може да се случи, конечно, САД имаат околу седум илјади ракети со атомски глави.
- Затоа претседателот Кси ми кажа дека има стравотна тревога во неговата земја.
- Чудовиштето од мочуриштето во Вашингтон ДЦ решило да инсталира специјално јавно обвинителство во Народна Република Кореја. Се прашувам, дали овој пат кубурот ќе биде употребен или ќе остане длабока замотан во чакширите на дебелото дете? ■

Рекоа, не порекоа

НИКОЛА ГРУЕВСКИ

Имам чувство од разговорот дека и тука во Брисел постои едно чувство дека и тие имаат дел од вината за сето тоа што се случуваше во смисла дека предолго ја оставија Македонија да чека и предолго не го одобриле тоа што го заслужи земјата. Се разбира, тоа е да ги почне и заврши преговорите за полноправно членство во Европската унија и да стане членка на НАТО.

АНТОНИО МИЛОШОСКИ

11 години не успеавте да нè победите на избори! Три години удиравте со монтирани „бомби“ и ширевте омраза против ВМРО и поттикнувавте „револуционерен“ реваншизам! Неколку дена по деловничкото насилство и нелегалниот избор на Талат, подметнавте бомба во куќата од моите родители, со намера да убиете! Еден ден по изборот на премиерот „за живот“ му испланиравте смрт на колегата Никола Тодоров! Пред да продолжите со политичкото, институционално и со физичко насилство. Запаметете добро – ВМРО не се поединци, ВМРО е народот и затоа преживувало, дејствувало и победувало! Да живее Македонија!

СОЛЗА ГРЧЕВА

Зборуваме за минимална плата, за покачување, дали тоа ќе се случи со кредити што беа критикувани како начин на опстојување на пензискиот фонд? Ако се случува на истиот начин, тогаш ништо не сме направиле.

ЛИЧНОСТ НА НЕДЕЛАТА

СПРОВЕДУВАЧ НА ДИГЕСТИВНАТА ПОЛИТИКА НА ЗАЕВ

Никола Димитров

Се разубавело ли лицето на Македонецот затоа што Хојт Ји е денес среќен, а Талат Џафери седи на спикерското столче во Собранието и Заев ќе ја урива оградата на владата?

Кога беше објавено неговото име на долгиот министерски список, многумина си помислија сешто: „сончоглед – колку тоа профитабилно звучи“ рекоа едни, други веднаш напишаа „премачкан со сите бои“, трети се присетија на времињата кога му беше советник на Груевски за денеска да му стане министер на Заев... Одамна е човекот во политиката, силни ветришта продува, но Никола опстоја. Чудесно.

Во времето кога неговиот татко беше амбасадор во Москва, младиот Димитров беше македонски амбасадор во Вашингтон. Прв и последен пат Русија и САД биле толку блиску – и тоа преку Македонија и семејното занимање на Димитрови.

Никола Димитров е син на Димитар и на Ратка Димитрови, истакнати активисти и поранешни функционери ВМРО-ДПМНЕ од времето

на Љубчо Георгиевски. Таткото Димитров беше министер за образование, а потоа и министер за култура во владата на Никола Кљусев. Димитров постаариот беше и амбасадор на Македонија во Москва, а Ратка Димитрова, пак, беше пратеник во првиот македонски парламент од редовите на ВМРО-ДПМНЕ, но и во првите редови на Шарената револуција.

Никола Димитров зад себе има богата политичка кариера, од советник за национална безбедност на претседателот Борис Трајковски, преку амбасадор во САД до советник на премиерот, но истовремено и национален координатор за НАТО, преговарач во име на претседателот Црвенковски во спорот за името.

Наклоноста кон Бугарија ја наследил од татка си. Со години се прикажува за жарта на Димитрови кон Бугарија

и искрите кон Србија. Токму кога можеше приказната да замине во легендите за македонската надворешна политика, младиот Димитров влезе во кожата на постариот, па нема забелешки на Бугарија, која не го признава јазикот и бара да потпишеме спогодба дека имаме заедничка историја за да се докаже дека сме ист народ со бугарскиот. Од лични побуди, исто така, не му пречи ниту што Грција девет години нè блокира за влез во НАТО и во ЕУ, нè нарекува погрдно со ФИРОМ или Скопје.

Никој друг не се меша, само Србија се меша, забележало остро око на помладиот Димитров. Кој да знае дека да не беше Србија, Македонија ќе беше во соседски рај на земјата. Среќа, ни ги отвори очите, а штотуку помисливме дека Албанија и Косово, кои отворено ја поддржуваат тиранската платформи, директно засегаат во внатрешните работи на Македонија.

Уште поинтересно за интересите на младиот Димитров е што тој е убеден дека Грција има интерес за европска Македонија. Димитров верува дека имаме интереси и тоа заеднички, па првата билатерална средба ќе ја има со колегата во Атина, за да ѝ го претстави на Грција новото лице на Македонија.

Работа на дипломатијата е да гради мостови, да прави пријателства и да отвора врати и перспективи. Бидејќи нашиот најголем предизвик за евроатлантските интеграции се токму односите со Атина, сакам прво во Грција да го претставам новото лице на Република Македонија. Убеден сум дека имаме многу заеднички интереси. Убеден сум дека и Грција има интерес за европска Република Македонија - изјави Димитров.

Читајќи за „новото лице на Македонија“ несвесно се наметнува синтагмата „грдото лице на Македонецот“, непријатна, понижувачка изјава, која го обележи предизборието. Се разубавело ли лицето на Македонецот затоа што Хојт Ји е денес среќен, а Талат Џафери седи на спикерското столче во Собранието и Заев ќе ја урива оградата на владата?

Ме радува тоа што министерот за надворешни работи на Грција, Никос Косијас, подаде рака на пријателство до другата страна во Македонија изразувајќи подготвеност за средби и за разговори во насока на унапредување на односите меѓу двете земји, што се надеваме ќе доведе до договори што ќе го одблокираат патот на Македонија кон евроатлантските интеграции - најави Хојт Ји во кој правец ќе работи Димитров, „еден од клучните актери во досегашните процеси во спорот со Грција“.

Клучниот Димитров, во духот на дигестивната политика на Заев, кој ќе ја дедеше живи луѓе, ја заокружи својата „убава“ агенда со изјавата во Брдо кај Крањ за жедните Македонци, во која нагласи дека од Македонија ќе правеле европска Македонија.

Ги убедував моите колеги дека жедта што постои меѓу македонската јавност, меѓу граѓаните, по овој кошмар низ кој поминавме, за силни институции, за правда, за закон над политиката е голема шанса не само за Македонија, туку и за регионот, како и за самиот процес на пристапување на кој можеме да му дадеме смисла. Шансата е во тоа што новата реформска влада на Република Македонија е сериозно подготвена и цврсто решена од нашата Македонија да направи европска Македонија. ■ (РР.)

Рекоа, не порекоа

ЛИЛЈАНА ЗАТУРОСКА

Ќе потенцирам и посочам не со амин на македонските граѓани, туку со насилнички методи со уривање на Уставот, законите и на Деловникот на Собранието. Со различни конструкции се успеа на недемократски пат да се заземе власта и сега ширум е отворена вратата за клекнување на колена на македонските граѓани благодарение на СДСМ, заедно со личноста што не случајно е поставена за лидер на СДСМ и не случајно е протуркана до мандатар, напротив е многу внимателно и вешто одбрана личност што треба да им го зададе најголемиот удар на Република Македонија и на нејзините граѓани.

ЗОРАН ЗАЕВ

Тоа нема да се случи веднаш. Просечната плата од 500 евра, веројатно, ќе стане реалност во 2019 година.

СПИРО РИСТОВСКИ

Ние никогаш не рековме дека со една мерка може тоа да успее, никогаш не рековме дека екстерното какво што го понудивме беше идеално и непроменливо, напротив, ние лани врз основа на консултациите што ги направивме повторно го променивме. За мене е разочарувачки тоа што СДСМ доаѓа, го укинува, а не понудува никаква друга мерка за подобрување на квалитетот во образованието. Веќе една недела се занимаваат само со ретроградни процеси во образованието, а во ниту еден момент, јас не сум слушнал позитивна изјава, што ќе направат тие за подобрување на квалитетот. Екстерното тестирање се спроведува во триесетина земји во Европа, секоја земја има свои карактеристики, свој начин на работа. Меѓутоа, тоа е процес што постои и треба да постои.

НОВИ ПРОТЕЧЕНИ Е-ПОРАКИ ПОТВРДУВААТ:

КРИЗАТА ВО КАТАР СЕ РАЗВИВАЛА ВО САД

Неименуван извор, кој на крајот од минатата недела обелодени електронски преписки меѓу моќен амбасадор и важни личности од американската заедница за надворешна политика, во неделата со „Хафингтон пост“ сподели нова серија приватни пораки само неколку часа пред да избие новата криза на Блискиот Исток

Новиот сет содржи пораки меѓу амбасадорот на Обединетите Арапски Емирати во САД, Јусуф ал-Отаиба, и високи претставници од администрацијата на Обама, како и личности од Атлантскиот совет, влијателна организација во Вашингтон, која добива средства од Емиратите, и Елиот Абрамс, истакнат функционер во администрацијата на поранешниот претседател Џорџ Буш, кој е популарен меѓу некои претставници од администрацијата на Трамп.

Доцна во неделата, Обединетите Арапски Емирати и три други пријателски земји на САД - Саудиска Арабија, Египет и Бахреин - објавија дека ги прекинуваат дипломатските врски со својот сосед, Катар, богата земја, каде што се наоѓа најголемата американска

воена база во регионот. Преписките покажуваат дека амбасадорот и другите остро го критикуваат Катар.

Драматичната промена во дипломатските врски дојде по протекувањето пораки што покажаа дека Отаиба разговарал со поранешниот секретар за одбрана Боб Гејтс и со истакнати личности од тимовите на Буш и на Обама за својот презир кон Катар, неговата желба да ја затвори американската воена база таму и неговата поддршка за јавна критика на земјата. Пораките, исто така, покажаа дека нивото на тензија меѓу партнерите на САД, и покрај неодамнешната посета на претседателот Доналд Трамп на Блискиот Исток, и степенот на кампањата, чијашто цел е еден од најзначајните дипломати во САД.

Заедно со новиот сет пораки, изворот испрати порака во која тврди дека пораките треба да обелоденат како богатите странци ја искористуваат надворешната политика на САД за своја сопствена корист на штета на Американците. Изворот претходно негираше секаква поврзаност со Катар. „Хафингтон пост“ ја потврди автентичноста на шест од разменетите електронски пораки.

На 10 февруари 2015 година, Отаиба преку електронска порака му испратил на Абрамс врска до информација на веб-страницата на Атлантскиот совет во која се укажува дека Катар интервенира во Египет за поддршка на движењето Муслиманско братство и дека ја поткопува владата во земјата, предводена од поранешниот генерал близок до ОАЕ.

„Не сум го видел ова. Многу интересно“, пишува Абрамс, поранешен директор за демократија, човекови права и меѓу-

народни операции во Белата кука. „Штета што вооружените сили на Катар не може да ... добро, јас не треба да кажувам такви работи. Тоа би било недемократски“.

Абрамс одби да појасни за „Хафингтон пост“ каква акција очекувал тој од војската на Катар. Во Египет, војската во 2013 година ја собори првата демократски избрана влада на земјата, во која доминираше Муслиманско братство.

Во една од електронските пораките Абрамс изјавува дека тој и Отаиба биле пријатели со години; дека често си пишувале. „Надворешната политика на Катар е предмет на многу од тие пораки, но по петнаесет години не видовме многу промени“, пишува тој.

Отаиба прави важна забелешка во втората потврдена размена на пораки во јули 2015 година. Аналитичарот во Атлантскиот совет Билал Саб во порака до амбасадорот препорачува документарен филм за правните проблеми на меѓународната фудбалска асоцијација, позната како ФИФА, чијшто избор за домаќин на Светското фудбалско првенство во 2022 година беше Катар. Отаиба одговорил: „ФИФА и Катар заедно во комбинација се олицетворение на корупција“.

Третата размена на пораки во август, 2014 година, покажува дека Саб му испратил на Отаиба врска до колумна за тензиите меѓу Катар и неговите соседи во порака насловена „работите се влошуваат...“

Во неделата, Саб рече дека тој ги одржува односите со официјалните претставници во Катар и во ОАЕ и дека е разочаран од напорите за засилување на јавниот скептицизам во врска со Катар во САД, вклучувајќи ја неодамнешната конференција на Отаиба.

Му побарав совет, му побарав увид, знаејќи многу добро

дека, очигледно, [Отаиба] е некој што ги штити интересите на својата земја - рече Саб.

Четвртата потврдена размена на пораки била меѓу Џесика Ашу, истражувач во Атлантскиот совет, и поранешна вработена на ОАЕ, и официјални лица од владата на ОАЕ за изработување план за интервјуа за извештајот на кој Ашу работела со поранешната американска државна секретарка Медлин Олбрајт и поранешниот советник за национална безбедност Стивен Хедли.

Сега директорка на политиката во „Редит“, Ашу во неделата рече дека кореспонденцијата се однесувала на работа што била целосно јавна и имала за цел да ѝ помогне на надворешната политика на САД.

Петтата и шестата размена на пораки се однесуваат на спорното прашање дека странски влади финансирале политичко истражување во САД. Во обелоденетите пораки се појавува преписка меѓу претседателот на Атлантскиот совет, Фред Кемпе, и Отаиба, каде што разговарале за финансирањето од страна на владата на Емиратите и барале помош во обезбедување спонзорство за конференција на советот.

„Сите наши средства од ОАЕ се наведени во годишниот извештај и во листата на донатори“, пишува Кемпе во електронска порака за „Хафингтон пост“.

Отаиба и две други лица именувани во преписките не одговараа веднаш на барањата за коментар. Претходно оваа недела, „Хафингтон пост“ ја по-

тврди автентичноста на осум најзначајни преписки во претходниот сет електронски пораки што излегоа во јавноста.

Во порака од неделата, изворот повторува дека тие лично не се против ОАЕ или Катар. Веќе две недели Катар и ОАЕ отворено и жестоко се расправаат.

Во претходните преписки со „Хафингтон пост“, изворот тврдеше дека го поддржува претседателот Доналд Трамп поради честите изјави дека неговата администрација ќе се фокусира на американските интереси, пред сè.

„[Сетот обелоденети електронски пораки] ќе ви покаже како [ОАЕ] ги изигра двете страни и 'за' и 'против' Трамп во зависност од ситуацијата што покажува двоен карактер“, напиша изворот во неделата. „Тие, можеби, манипулираа со нашите медиуми во минатото, но нашите новинари ќе ја изнесат вистината на виделина кога ќе сфатат дека лобирањето од страна на заливот и африканските земји во САД е за нивни интерес, а не за интересот на Американците“.

Изворот ги користеше „ние“ и „јас“ наизменично во пораките; „Хафингтон пост“ сè уште не е во можност да потврди дали обелоденетите пораки доаѓаат од страна на поединец или група.

Прашан дали станува збор за група и дали тие се Американци, изворот напиша: „Претпочитам да не одговорам на тоа“.

Во понеделникот, амбасадорот на САД во Катар - критичар на напорите на Отаиба - ја потврди поддршката на Вашингтон за врска, и државниот секретар Рекс Тилерсон рече дека администрацијата на Трамп, можеби, ќе има модераторска улога во спорот. ■

Извор: „Хафингтон пост“
Превод: Ана Цветаноска

И ПАЦИЕНТИ СО АСТИГМАТИЗАМ МОЖЕ ДА НАПРАВАТ ЛАСЕРСКА КОРЕКЦИЈА НА ВИДОТ

Во последниве години се набљудува зголемувањето на процентот на кратковидоста на населението на глобално ниво, а тоа, можеби, е поради начинот на живот во векот во кој живееме или поради доминација на некој од гените одговорен за миопија, вели д-р Трајковски

Разговараше | **Александра М. Бундалевска**

На светско ниво, постои огромен пораст на миопијата, односно кратковидоста. Миопијата претставува огромен проблем на новото општество. Дури и тие на кои професијата не им е поврзана со компјутер, таблет, телефон, голем дел од времето го поминуваат пред овие уреди. Причина за ова е модерниот живот.

Во последниве години се набљудува зголемувањето на процентот на кратковидоста на населението на глобално ниво, а тоа, можеби, е поради начинот на живот во векот во кој живееме, или поради доминација на некој од гените одговорен за миопија, вели д-р Трајковски, специјалист офталмолог во „Систина офталмологија“.

Во поново време е актуелна ласерска корекција, односно отстранување на диоптријата. Постојат повеќе видови методи за отстранување на диоптријата, а кој сè може да направи корекција, а кому му е забранета корекцијата, разговараме со д-р Трајковски.

■ **Што значи ласерско отстранување на диоптријата?**

ТРАЈКОВСКИ: Ласерско отстранување на диоптријата значи моделирање на човечката рожница со помош на ексимерен ласер, во нејзиниот центар или нејзината периферија, во зависност од тоа каква рефрактивна грешка коригираме. Во суштина, претставува пилинг на површинскиот или централниот слој на рожницата, кој е апсолутно безболен метод, процедурата е краткотрајна и трае околу 10 минути за двете очи и е безбедна.

■ **Колку видови методи постојат за отстранување на диоптријата?**

ТРАЈКОВСКИ: Методите за отстранување на диоптријата се поделени во три групи на т.н. рефрактивна хирургија. Првата група ги обединува методите за рефрактивна хирургија на рожницата: PRK, TransPRK, LASIK, LASEK, Epi-LASIK, Epi-LASEK, ExTRA PRK, ExTRA LASIK. Во втората група се методите за рефрактивна хирургија на леката при кои се врши имплантирање на интраокуларна леќа (факична, монофокална или мултифокална) во зависност од потребите и анатоомофизиолошките карактеристики на околото на пациентот: RLE (PRELEX, CLE, RLR), PRL (PIOL). Третата група е комбинација од двете групи и е позната под името BIOPTICS корекција, која претставува избор на два метода (по еден од секоја група) за доведување на човечкото око во положба на еметропија, односно на „нула“ диоптрија.

■ **Од што зависи изборот на методот што ќе се користи за отстранување на диоптријата?**

ТРАЈКОВСКИ: Изборот на методот со кој ќе биде извршена интервенцијата зависи од возраста на пациентот, параметрите на рефрактивната грешка (диоптрите во однос на миопија, хиперметропија и астигматизам) идеалната анатомска и физиолошка состојба на секое од двете очи одделно на секој пациент. Пациентите што се кандидати за определен вид рефрактивна хирургија треба да знаат и да се информирани дека се работи за строго индивидуализиран метод на корекција, а во ретки случаи се користат и различни методи за двете очи кај еден пациент.

■ **Кој почесто избира ласерски да ја коригира диоптријата – кратковидите или далекувидите луѓе?**

ТРАЈКОВСКИ: Процентот е еднаков и најчесто зависи од возраста на пациентите. Кај помладата популација, до 40 години, почеста е корекцијата на миопија и / или астигматизам со цел да се ослободат од секојдневното носење очила и контактни леќи, а кај повозрасните групи почесто се коригира хиперметропија и / или астигматизам со цел да се ослободат од постојаната корекција со очила или контактни леќи за далеку и притоа да имаат само корекција за близу, освен ако не изберат некој од наведените методи за достигнување на ниво на еметропија. Во последниве години се набљудува зголемување на процентот на кратковидоста на населението на глобално ниво, можеби, поради начинот на живот во векот во кој живееме или заради доминација на некој од гените одговорен за миопија.

■ **Може ли пациенти што имаат астигматизам да извршат ласерска корекција?**

ТРАЈКОВСКИ: Астигматизмот како рефрактивна грешка може да се коригира со ексимерен ласер ако дијапазонот на диоптрите е +/-6,0 Dcyl.

■ **Во која возраст се препорачува корекција и постојат ли луѓе што не можат да се оперираат?**

ТРАЈКОВСКИ: Таквиот вид корекција се препорачува кај здрави лица од 18 до 60-годишна возраст со транспарентни (прозрачни) очни средини и

без промена на диоптерот со повеќе од 0,5 диоптри во рамките на една година. Рефрактивната хирургија со ексимерен ласер е строго забранета кај бремени, пациенти со колагенози, васкулити, автоимуни и имунодефицитни состојби и болести, пациенти со кератоконус, кератоглобус и кератоторус, пациенти на терапија со Isotretinoin (Roaccutane) и/или Amiodarone (Cordarone), пациенти со дијабетис, мината историја за Herpes simplex или Herpes zoster кератитис, многу изразено „суво око“, на кое не влијае никаква терапија и кај пациенти со тешки алергии.

■ **Постои ли опасност да се врати диоптријата по извршената корекција?**

ТРАЈКОВСКИ: Успешноста во овој вид хирургија е еден од најголемите во светот во споредба со сите други видови хирургија. Во повеќе од 95 отсто од случаите се достигнува ниво на еметропија (100 проценти корекција на рефрактивната грешка), а во другите помалку од пет отсто може да има преостаната рефракција во мали размери што може да биде и рекоригирана. Гаранција за успешноста на интервенцијата е деталниот преглед за ласерска корекција на диоптрија. Најголема динамика во рефракцијата може да се забележи за време на бременост, која во некои случаи достигнува амплитуди од +/-2,0 диоптрија по раѓањето и поминувањето на периодот на доење често се стабилизира во почетното ниво на физиолошки нормален женски организам каков што бил пред бременоста. ■

СТРАДАЊЕТО И СРЕЌАТА СЕ ИЗБОР НА ЧОВЕКОТ

Не мислам дека се загубени вредностите на живеењето. Сметам дека само се изместени концептите за вредностите, но не и самите вредности бидејќи единствената вредност е љубовта, а таа не може да биде загубена, вели Попова

Разговараше | Александра М. Бундалевска

Дора Попова е психолог, социотерапевт и основач на Центарот за применета психологија „Дора“, а неодамна излезе нејзиниот прв роман „Превртена љубов“. Романот е приказна за лажните соништа на човечкото его. Со Попова разговаравме за романот, за главниот лик Лорена, но и за нејзиното искуство како психолог и за тоа што се може да му донесе гневот на човекот. Попова смета дека на крај само љубовта може да го спаси светот.

■ **Дора, колку може да биде големо егото на човекот?**

ПОПОВА: Егото е нашиот „селф концепт“ со кој ние првично се идентификуваме себеси како личности. Со егото е поврзано сè што е опиливо, видливо и достапно за човечкиот ум, а тоа се нашите мисли, желби, чувства, како и целиот надворешен свет. Меѓутоа, човекот е многу повеќе од сето тоа со кое се идентификува, само тоа „многу повеќе“ треба да го пронајде во себе. Човекот е самата љубов и ништо повеќе или помалку од тоа и негова должност

е да ја открие во себе и да ја живее. Кога станува збор за желбите и за соништата, секој од нас има некој сон или визија за самиот себе, и тоа е сосема во ред. Јас постојано велам дека треба да се има некоја визија, за ако дојде ден кога сите смисли за кои се држиме во животот ги снеса, визијата која ја имаме за самите себе ќе биде последната смисла за која би се фатиле. Крајната цел на нашите тежненија секогаш оди во прилог на самореализирањето на личноста. Меѓутоа, постои разлика од која позиција ги поставуваме целите во животот. Дали ги поставуваме од позиција на љубов или ги поставуваме од позиција на его. Дури и кога ги поставуваме од позиција на љубов, егото има навика да се меша. Ако љубовта е таа која е главниот мајстор во нашата креација, егото е тоа кое ги собира плодовите од таа креација и се кити со нив, па доколку не сме свесни како работи, може да се завлечеме во проблем со самите себе. На егото никогаш не му е доста од ништо, додека љубовта секогаш си е доволна самата на себе. Љубовта кога твори, твори од позиција на мир. Нејзината единствена цел е да се дава самата себе на каков било начин и тука имаме целосно уживање. Тргувањето по патот на егото, всушност, е патот по

освојувањето на што повеќе добра со кои човекот верува дека ќе ја подигне својата благосостојба, меѓутоа штом еднаш егото има чувство дека освоило, тоа посакува да освои нешто ново и така до бескрај, па вистинската благосостојба и уживањето не доаѓаат никогаш. На крајот се случува човек само да се чувствува исцрпено од целата таа игра на својот ум, кој не знае да сопне и тука, всушност, ја откриваме лагата што ни ја сервира егото. Токму тоа ѝ се случува на мојата хероина во романот, Лорена. Таа до толку се заплеткува во интригите на своето его што на крајот ѝ се случува вистинска трагедија, која се враќа како нејзина негативна карма.

■ **Главниот лик во романот е Лорена, 25-годишна неуспешна студентка по медицина, која е незадоволна од начинот на живот. Зошто е контроверзна Лорена како лик?**

ПОПОВА: Самата за себе Лорена е повеќе конфликтна личност отколку контроверзна бидејќи постојано живее и се измачува себеси со ставот „сакам, ама не сакам“. Таа отворено ги изразува и му ги признава на читателот своите крајно невротични каприци, но, од друга страна, во самата нарација откриваме дека до некоја граница таа се плаши нејзините интригички намери да бидат откриени од светот во кој живее сè до моментот кога ќе почувствува дека се задушува, па признава и пред тамошните (фиктивни) ликови кои живеат во тој нејзин свет. Нејзината контроверзност е повеќе во смисла на храброста да признае дека ужива во „лошото“ што го прави. Таа сè што прави, прави смислено од позиција на его, проследено со чувството на гнев, со цел да се одмазди на оние за кои верува дека ѝ нанеле некаква неправда, па така е присутен нејзиниот бесмислен бунтовен дух кој обожава да ги урива „неправедните авторитети“ само за да се олесни од одговорностите кои тие авторитети ѝ ги наметнуваат и да живее хедонистички живот на висока нога

без многу напор, користејќи се со интриги преку кои ги навлекува богатите мажи. Во таа насока, Лорена донесува одлуки со цел да ги оствари лажните соништа за кои мисли дека ќе ѝ донесат среќа, но штом еднаш ги оствари ѝ ќе се најде среде нивната реалност, тоа за неа станува тегобно, за на крајот, откако ќе се случи целата трагедија, да стане тотално бесмислено.

■ **Од Вашето искуство, што може да му донесе гневот на еден човек?**

ПОПОВА: Како психолог, можам да кажам дека луѓето сè повеќе имаат проблем со менаџирањето на лутината и тоа е една од честите причини поради која се јавуваат да побараат помош. Лутината е вродена емоција кај човекот. Самата по себе не мора да значи дека е секогаш штетна бидејќи постојат ситуации кога таа е нужна и му служи на човекот како за одбрана, така и за поставување граници со цел да се заштити самиот себе. Меѓутоа, таа станува штетна секогаш кога човекот ја пушта несвесно и неоправдано, а кога велам несвесно мислам на некаков надворешен „фактор“ кој автоматски го поттикнува агресивното однесување, без личноста да размисли дали на тој „фактор“ постои објективна причина да му биде упатена лутина. „Факторот“ може да биде нечиј збор, некако туѓо поведение кое ѝ пречи на личноста, а нема никаква врска со неа итн. На тој начин лутината може да стане навика и тогаш личноста може да си направи сериозен проблем во односите со другите луѓе околу неа.

■ **Дали мислите дека како општество ги загубивме вистинските вредности на живеењето?**

ПОПОВА: Тоа што се случува кај нас, се случува на глобално ниво, секаде во светот. Лично, не мислам дека се загубени вредностите на живеењето. Сметам дека само се изместени концептите за вредностите, но не и самите вредности

бидејќи единствената вредност е љубовта, а таа не може да биде загубена. Таа може да биде само нереализирана како резултат на збунетоста која владее во умот на луѓето. Луѓето се обидуваат да живеат по тие концепти, но по некое време сфаќаат дека живејќи по таквите концепти, одат против самите себе и повторно се враќаат на она што има вистинска смисла. Не велам дека баш сите се враќаат, но тие што станале свесни преку своето искуство, научуваат да го живеат правилно животот. Оние другите страдаат на ваков или онаков начин, иако голем дел од нив не зборуваат за тоа или не си го признаваат дури ни на самите себе од една многу едноставна причина што и самите се навикнуваат на таквиот живот, кој се претвора во зона на комфор. Сепак, и страдањето и среќата се избор на човекот.

■ **Дали убавината, на крајот, ќе го спаси светот?**

ПОПОВА: Лично сум убедена дека на крајот само љубовта може да го спаси светот, а што се однесува до убавото, сè што е љубовно е и убаво. Љубовта е насекаде околу нас, само човекот треба да ја препознае бидејќи по навика го препознаваме негативното во другите, но не го препознаваме во самите себе, а уште помалку сакаме да се занимаваме со своето негативно, па затоа несвесно го проектираме најчесто во форма на суд кон другите. Токму затоа сакав да создадам негативен главен лик во мојот роман, со цел повеќе да ги доближам читателите до своето негативно бидејќи доближувајќи се до своето негативно, ќе можеме да го разбереме и туѓото негативно без да го судиме, и со тоа на крајот би научиле да ја прифатиме целокупната човечка природа и да станеме посвесни битија.

■ **Дали љубовта секогаш е спречена да тече по природниот пат?**

ПОПОВА: Љубовта никогаш не е спречена да тече по својот природен пат. Таа постојано тече, независно од постоењето на човекот бидејќи неа ја има насекаде околу нас. Од неа е создадено сè, меѓутоа кога станува збор за човекот, често тој самиот во себе го спречува нејзиниот природен тек, а тоа најчесто го прави со својот его-ум, чиешто главно оружје му се сомнежот и стравот. Но, дури и тогаш љубовта не престанува да тече, само е нереализирана и излегува во некоја друга форма, а тоа е најчесто агесијата, која секогаш е добар знак за тоа дека дошло време за себетрансформација. ■

БАЛЕТСКИОТ ТАНЧАР ОД БЕЛГРАД, ЈОВАН ВЕСЕЛИНОВИЌ, ГОСТУВАШЕ НА МАЈСКИ ОПЕРСКИ ВЕЧЕРИ

ВО БАЛЕТОТ ЗА ДОБРИ УЛОГИ Е ПОТРЕБНА ДИСЦИПЛИНА

Јован Веселиновиќ е истакнат балетски играч на Народно позориште од Белград. Тој на јубилејното издание на Мајските оперски вечери гостуваше во Македонската опера и балет, а неговото присуство го искористивме за разговор... Роден е на 2 ноември 1982 година во Белград, завршил во белградското училиште „Луј Давичо“, а потоа и четири години во Монте Карло на Академијата за класичен балет „Принцеза Грејс“ (Princesse Grace) во класата на Мари-ка Безобразова. По завршувањето на образованието се вработува во Народно позориште во Белград, каде што

ги толкува главните улоги во „Лебедово езеро“, „Жизел“, „Дон Кихот“, „Заспаната убавица“... и многу други. Добитник е на наградите: „Димитрије Парлић“ за балетот „Шест танци“ и „Step lightly“; наградата на Народно позориште за улогата во „Бајадера“; награда на Фондацијата „Милорад Мишковиќ“, како и наградата „Терпсихор“ за 2013 година за остварени улоги од репертоарот на Народно позориште во Белград одиграни на матичната сцена или на гостување на други сцени во текот на една сезона, а кои се издвоиле според техничкиот или уметничкиот квалитет.

■ Во Македонската опера и балет настапите во „Лебедово езеро“, а сега повторно гостувате во „Клеопатра“. Лесно ли одеше соработката со ансамблот на МОБ?

ВЕСЕЛИНОВИЌ: Соработката со МОБ секогаш ми претставувала огромно задоволство. Кога човек ќе дојде некаде на краток престој сè му изгледа убаво и потоа, како што поминува времето, почнува да забележува некои други нешта, додека овде го нема тоа. Првпат дојдов во 2012 година, а оттогаш наваму доаѓав повеќе пати на гостување и секогаш се чувствувам како да сум дома и секогаш сè беше на високо професионално ниво. Да не зборувам за тоа колку луѓето од овој ансамбл се дружељубиви и забавни и колку убаво се дружиме надвор од Балетот.

■ Образованието го здобивте во Белград и во Монте Карло. Дали, според Вас, е неопходно да се надгради образованието на еден уметник во странство и зошто?

ВЕСЕЛИНОВИЌ: За мене беше неопходно да се надградам би-

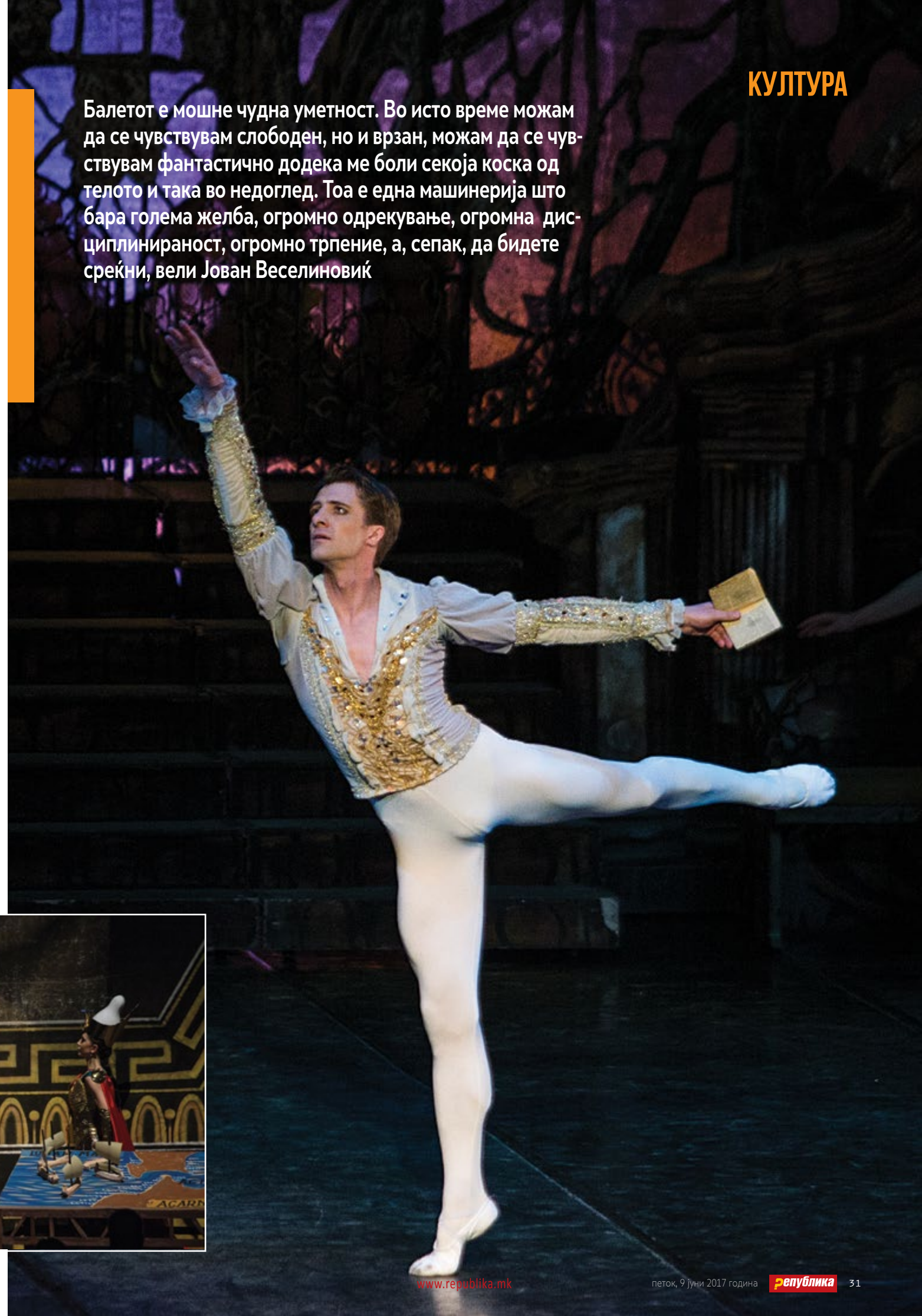
Разговараше | Невена Појовска
Фошо | Сашо Н. Длушевски

■ Како балетски уметник и солист на Народниот театар во Белград сте толкувале безброј улоги на Вашата матична сцена, но и како гостин во странство. Како се подготвувате за улогите? Имате ли некоја посебна техника?

ВЕСЕЛИНОВИЌ: Постојат многу различни улоги и, се разбира, секоја има свој по-

себен начин на подготовка. За некои претстави, едноставно, е доволно да доаѓате на проби и да ја вежбате претходно поставената кореографија, додека некои бараат вложување труд и работа надвор од салата и многу размислување, преслушување на музиката сè додека не се најде вистинскиот начин за интерпретација на улогата. Нема некоја посебна техника, станува збор само за дисциплина.

Балетот е мошне чудна уметност. Во исто време можам да се чувствувам слободен, но и врзан, можам да се чувствувам фантастично додека ме боли секоја коска од телото и така во недоглед. Тоа е една машинерија што бара голема желба, огромно одрекување, огромна дисциплинираност, огромно трпение, а, сепак, да бидете среќни, вели Јован Веселиновиќ

дејќи мошне доцна почнав да се занимавам со балет. Но, сметам дека не е неопходна надградбата во секој случај бидејќи има многу танчари што завршиле образование кај нас, а станале првенци на балетот. Но, сепак, би требало барем малку да се престојува во странство, да се почувствува тој начин на работа, таа посветеност на својата работа. За жал, нашите училишта функционираат според некој стар принцип, кој вели дека е доволен еден час дневно, евентуално два. И, всушност, најголемиот проблем на училиште-

то е тој што ако ученикот веќе е доволно лош, не се презема ништо за тоа прашање, туку со наталожување на проблемите од година во година станува сè полош и полош.

■ **Со оглед на фактот дека од најмали нозе сте се образувале за балет, што претставува за Вас балетот? Како го доживувате? Што чувствувате кога сте на сцена?**

ВЕСЕЛИНОВИЌ: Балетот е една мошне чудна уметност. Во исто време можам да се чувствувам слободен, но и вр-

зан, можам да се чувствувам фантастично додека ме боли секоја коска на телото и така во недоглед. Тоа е една машинерија што бара голема желба, огромно одрекување, огромна дисциплина, огромно трпение, а, сепак, да бидете среќни.

■ **Добитник сте на повеќе награди за Вашите улоги и за техничкиот и уметнички квалитет. Ве радуваат ли наградите? Дали ги доживувате како задоволство или обврска?**

ВЕСЕЛИНОВИЌ: Наградите, се разбира, претставуваат големо задоволство бидејќи се потврда дека тоа што сум го работел, сум го сработил добро. Но, со нив доаѓа и одговорност бидејќи носителот на наградата мора секогаш да биде на високо ниво во извршување на задачите. Но, со оглед на тоа дека патот до наградата е доволно тежок се претпоставува дека добитникот ќе продолжи понатаму и дека нема да назадува, така што наградите може да бидат и добар ветер в грб. ■

ЏЕМС БРАУН

СУПЕРСВЕЗДА НА СОУЛОТ И НА ФАНКОТ

Пишува | Соџир Косиов

За време на 60-тите години на 20 век, во средината од метежот на протести за граѓански права, војната во Виетнам и серијата атентати, нов вид црнечка музика се распространи и стана позната низ САД. Музиката беше страсна, интимна, непосредна и политизирана и стана позната како соул. проблемот со категоризацијата на „соулот“, е присутен уште од самото појавување на оваа музика. Овој израз може да значи сè, но и ништо конкретно. Така, соулот истовремено е движење, колку што е и музички жанр. Можеби затоа, истовремено е и песна на душата и крик на проклетството на црниот човек од американскиот југ. Соул-музиката е заснована на фундаменталните елементи на црнечката американска музика, кои биле поставени уште во раните години на 20 век. Нејзини основни обележја се магиската моќ на јазикот на црнечкиот Харлем и специфичниот начин на интерпретација. Соулот е карактеристичен звук и страстен ритам истовремено. Тој е модна варијанта на изворниот блуз, кој влече корени од госпелот, од црнечката духовна музика и од ритамот и блузот. Негов најистакнат претставник е Џејмс Браун, човекот кого го нарекуваа Кум на Соулот (Godfather of Soul), Шеф (The Boss), Господин Динамит (Mr. Dynamite), Секс Машина (Sex Machine). Сите овие епитети ги заслужи затоа што беше и остана многу продуктивен и најголем американски соул-пејач, текстописец, лидер на музичка група и продуцент. И затоа од сите, без исклучок, е признат како Татко на Соулот. Негови најголеми вредности се гласовните и вокални перформанси, извонредниот танц и единствениот ритмички стил.

Џејмс Џозеф Браун Помладиот е роден на 3 мај 1933 година во Барнвел, Јужна Каролина, САД. Својата кариера како

пејач ја почнал во групата „Фејмоус фламс“, романтична соул-група под влијание на ду-вап-стилот. Подоцна, на негово инсистирање, групата прифатила еден посилен и минималистички фанк-звук. Така, тој е вистински пионер, прво во соул, а потоа и во фанк-музиката. Неговата репутација се темели на радикалното превреднување на ритамот во музиката за танц, која тој ја создавал, и страста исполнета со госпел-влијанија во пеенењето на белците. Тој го навестил соулот во својата прва песна во 1955 година „Please, Please,

Please“, која била децении пред нејзиното време. Во 1963 година, пак, со албумот „Live At The Apollo“ го овековечи енергичниот стил на изведуваче, стил што ни го донесе звукот на Џејмс Браун, а тој, Џејмс Браун, станал познат како

ВКУСЕТЕ ЈА УБАВИНАТА НА ОВОЈ
ГРАДЕЖЕН СПЕЦИЈАЛИТЕТ
НА СТРАНА А ВО ЦЕНТАР

СТАНБЕНО - ДЕЛОВЕН ОБЈЕКТ
ПОРТА ПРОЛЕТ - ШТИП -

890e / м2

НАРАЧАЈ ГО ТВОЕТО ПАРЧЕ ЛУКСУЗ НА: 070 269 213, 070 233 060

највредниот човек во шоу-бизнисот. Со тек на времето, благодарение на впечатливите и енергични аранжмани за дуваачи на Фред Весли и бас-лините на Бусли Колинс, Џејмс Браун ги трансформираше песните за лична и расна слобода во моќна музика за танцување. Стана толку препознатлив и посебен, што со неговите стихови полни со сексуален набој и неговото танцување никој не би можел да го помеша Џејмс Браун со некој друг пејач или изведувач на госпел-музика. Треба да се одбележи дека вокалната изведба на Браун и неговиот сценски имиџ во голема мера се должеле на религиозниот занес на афро-американските свештеници.

Секој човек има песна на својот живот. Вообичаено, тоа е песната од вашата свршувачка или свадбена веселба, песната на вашата прва љубов или песната од детството. За Афроамериканците, песната на нивниот живот, песната на целата нивна историја, е олицетворение на музиката на американскиот југ и песната на Џејмс Браун. Неговата музика е речиси жанр по себе бидејќи, без сомнение, тој е еден од најзначајните музички фигури на популарната култура на 20 век. Познат, меѓу другото, и како Мистер Соул, Браун истовремено беше многу проблематична, погрешно сфатена и контроверзна личност. Кога го прашале што значи соулот, тој изјавил: **„Не знам точно што е тоа, но знам дека тоа е моја музика, мојот живот. Јас преку таа музика размислувам, разговарам, тагувам и се радувам. Можам непрестано да пеам и од мене за време на пеењето се раѓа желба никогаш да не ја завршам песната.**

Како маѓепсан почнувам да ја довикувам и постепено мелодијата се раѓа од душата и излегува од мојата уста. Тој, сигурно, е најпознатиот Афроамериканец на светот и веројатно највлијателниот Афроамериканец во историјата на поп-музиката. Неговото влијание се почувствува и во Европа, Азија и на Далечниот Исток. Неговите слики се закачени на сидовите во африканските куќи и колиби. Неговата музика, неговата игра, неговиот јазик, неговиот стил, тоа што беше пионер на фанкот, неговиот начин на говорење, сето тоа е втиснато во американската потсвест, исто како и сликата на некој борец за граѓански права или спортски херој, како Мухамед Али, Мартин Лутер Кинг, Мајкл Џордан, Малколм Х. Но, тој е и погрешно сфатена и, исто така, погрешно протолкувана афроамериканска личност, а чинам дека беше и уште е, толку важен и влијателен во американската општествена историја, како и Хариета Тубман (американска црна активистка, позната по прекарот Црниот Мојсеј) или Фредерик Даглас (афроамерикански општествен реформатор, аболитионист, говорник, писател и политичар).

Кога во 2006 година, неговата погребна поворка бавно поминуваше низ Харлем, луѓето истрчуваа од бербериците со пена за бричење на лицето, децата не одеа на училиште, а повозрасните луѓе искрено плачеа за својот починат идол. Илјадници луѓе го испраќаа и беа построени од Театарот „Аполо“ во должина од пет блока – од 125 до 130 улица. Целата црнообоена Америка клекна и се поклонил пред кралот на соул-музиката. И Мајкл Џексон, кралот на поп-музи-

ката, му оддаде голема почит, така што одлета во Аугуста на опело, што значеше поклонување од еден крал на друг. Почитта кон Џејмс Браун доаѓаше оттаму што тие него го чувствуваа како нивна душа. Беа горди на него. Тој беше горд на нив. Тој ги почитуваше и сакаше, а тие му возвраќаа. Едноставно, тој беше криптонит под креветот на секој голем црн музичар, од радиосвездите од 20-тите, како Берт Вилијамс, па сè до големите ѕвезди на џезот, како Мајлс Дејвис, во подоцнежните години. Ритам и блуз-музиката и госпелот имаа свој живот и пред Џејмс Браун. Но со својата појава тој ги издигна на едно повисоко рамниште и ја создаде неповторливата соул-музика. Во тоа му помагаа неговите соработници како басистот Бернард Одум и гитаристите Џими Нолен, Харлон Мартин и Алфонсо Келум. Одум со своите кружни, репетитивни делници на фендер-басот на десетина хитови на Браун помогна многу за да се создаде звукот наречен „џејмс браун“. Тоа беа музички делници што во една пригода пливаат над ритмот, а во друга, пак, грмеа на концертите со бас-тапаните. Џими Нолен, пак, е главниот творец на мелодичните гитарски рифови, кои подоцна беа свирени на илјадници плочи и копирани на исто толку клавијатури. Со сигурност бендот на Џејмс Браун, верзијата од 1966 до 1969 година, предводена од Пи Ви, беше најдобра група на ритам и на блуз-музичари, која од кога било постоела. Тие со своето свирење го одредија тонот на американската популарна музика во децениите што доаѓаа. Звукот „џејмс браун“ претставуваше сплет на променливи делови, кои се придвижуваат хармонично, многу често во контрапункт, напред – назад, горе – долу, како по образец,

во кој секој шаблон е комбиниран да претставува една целина. По тој рецепт се создадени големите хитови на Џејмс Браун. Средината на 60-тите години од 20 век се златниот период на Браун. Тогаш ги издава хитовите „Papa's Got a Brand New Bag“ (за која во 1968 г. добива „Греми“ за најдобра ритам и блуз-нумера), „I Got You (I Feel Good)“, кои стануваат едни од највлијателните песни во историјата на музиката за играње, и на топ-листите го држат првото место повеќе месеци по ред. Исто толку битни и влијателни за развојот на музиката се и нумерите „Say It Loud – I'm Black and I'm Proud“, „Mother Popcorn“, „Licking Stick“, „The Chicken“ и „Get Up (I Feel Like Being A) Sex Machine“ и „Living in America“ (за која во 1987 г. добива „Греми“). Колку за пример да ја земеме „I'm Black and I'm Proud“. Таа песна, едноставно, врие од џез, во кој има преод од првиот на четвртиот акорд, силно изразени саксофони на деветтиот акорд, што е многу невообичаено за поп-музиката. Секако, карактеристични се и нагласените тапани на Клајд Стуболфилд. Дури и денес, по толку години, не е создадена песна за која можеме да кажеме дека е слична на овој хит на Џејмс. Оваа нумера најдиректно влијае на свеста на црнциите во САД, како и на нивното поимање на поп-културата. Сето ова важи и за „Chicken“, која е невидена џез-класика преработена во соул и во фанк-музика. На крајот од 60-тите тој се претставува во нов преработен фанк-стил. Ги зазема првите места на повеќе топ-листи со нумерата „Cold Sweat“, која му е прв хит во фанк-стил. Подоцна ги аранжира и преработува и нумерите „Give It Up or Turn It A Loose“, „Licking Stick – Licking Stick“ и „Funky Drummer“, во кои вметнува секции на рог, гитари, бас и тапани, со што прави големо влијание на фанк-продукцијата, а ритмите, главно, стануваат музичко богатство и наследство, кои ќе се најдат на многубројни музички нумери во осумдесетите и во деведесетите години од 20 век. Како што некои музички критичари џезот го споредуваат со убавината на кошарката, за која се потребни процени во делот од секундата, вештини и напорни вежби, така други велат дека фанк-солирањата и комплетните изведби на Џејмс Браун повеќе личат на играње бејзбол. Познато е дека бејзболот бара атлетски талент, но и посебно научени вештини, кои треба

да се изведуваат беспрекорно. Само доколку вежбате со години, можете да научите да погодите крива топка. Без оглед на тоа колку атлетски сте надарени, не можете да застанете на базата и да ја погодите кривата топка што оди со 130 км на час или, пак, да погодите сплитер, додека не научите како. Затоа морате да го препознаете фрлањето во делот од секундата, да решите каде ќе оди топката, да се приспособите и да знаете кога да удриете. И сето тоа морате да го направите беспрекорно. Сличен е и фанкот. Затоа тој е и предизвикувачки. Морате да знаете кога да воведите груф или што да свирите. Фанкот, всушност, како и секоја добра музика, бара простор. Треба да знаете кога да го вметнете својот мал придонес и кога да прекинете. Фанкот морате да го чувствувате и соодветно

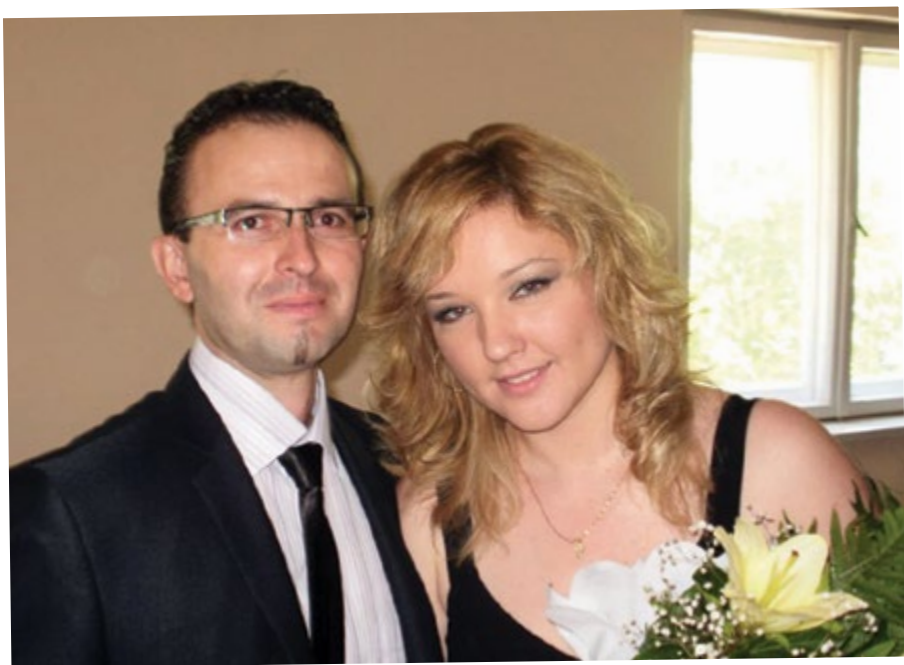
да го изразите, така што ќе оставите впечатлива трага. Тоа најдоследно го правеше Џејмс Браун. Секогаш, во секоја негова музичка нумера. Тоа беше негов бенд, негова музика, негова свирка, негова претстава. Поголема шоу-претстава – здравје. Ова е убавата слика за Џејмс Браун.

Постои и друга, не толку убава и пријатна. Како вовед мора да се каже дека не можеме да го разбереме Браун доколку не ја познаваме доволно земјата што го создаде – САД, земја на маските. Луѓето што одат по оваа земја, и црни и бели, носат маски, под нив маски, а, секако, и маски под тие маски. Приватно, Џејмс Браун бил повлечен, скроман, очаен и го криел стравот што го чувствувал. Да не забораваме дека тој доаѓа од Јужна Каролина, држава, која, по прашањето на расите и на класите, изгледа дека е педесетина години наназад од другиот дел на САД. На музичката сцена редеше победа по победа и доживуваше невидена

ден триумф, но во приватниот живот наголемо губеше во играта на брзите информации. Страдаше од машината што ги мелеше информациите, па така, вистината ја претвораше во лага, а лагата во вистина. Празноверието и шаблоните ги претвораше во факти, и тоа со таква леснина и приспособливост што по некое време почнуваат и сами да веруваат во исфабрикуваните лаги. Тие што никогаш не го прифатија велее дека Браун е луд. Тој физички ги малтретира и тепа своите сопруги. Дека е себичен, нехуман и скржав. Сето тоа му пречеше на имиџот, здобиената слава и репутацијата. Може да се рече дека со славата пристигна и цел грст проблеми. Беше затворан за пребрзо возење, прекумерно користење алкохол и дрога и насилство. Кога на сето ова ќе се додаде смртта на неговиот син, обвиненијата за прикривање данок и сагата за неговото наследство, кое ќе добие размери на трагична телевизиска сапуница, ќе се види дека Џејмс Браун поминувал низ пеколот. Но тие што најдобро го познаваа, знаеја дека тој е гениј, голем борец против расната сегрегација и неуморен борец за граѓанските права на луѓето, како и голем хуманист и помагач на сиромашните, обесправените и хендикепираните. Сето тоа тој го докажа на дело, на тој начин што најголемиот дел од своето богатство, проценето на повеќе од сто милиони долари, го остави за образование на сиромашните деца од Јужна Каролина и од Џорџија. За таа цел, прво е формирана „Џејмс Браун школата за фанк“ во Аугуста, која подоцна прерасна во „Џејмс Браун академија за музика“.

Како и да гледаме и со што и да мери-ме, дефинитивно Џејмс Браун направи револуција: како во музиката на САД, така и во музиката на другите континенти. Беше прв што ги спои џезот и популарниот фанк, но и прв што снимил албум во живо, кој се искачи на првото место на топ-листите во светот. Творец е на неколку музички правци, со кои денес се занимаваат списанијата „Билборд“, „Варајати“ и „Ролинг стон“, а пееше со сите, од творецот на хипхопот Африка Бомбата, преку Павароти, до пионерот на џез-аранжманите Оливер Нелсон. Музичкиот генијалец Џејмс Браун преку својата немерлива енергија и музичкото умење остави трага и големо влијание и во многу други музички жанрови, вклучувајќи ги рок, џез, реге, диско, денс, електронска музика, афробит и хипхоп-музиката. ■

БЕВ ПРЕСРЕЌНА КОГА ГО ДОБИВ МАКЕДОНСКОТО ДРЖАВЈАНСТВО

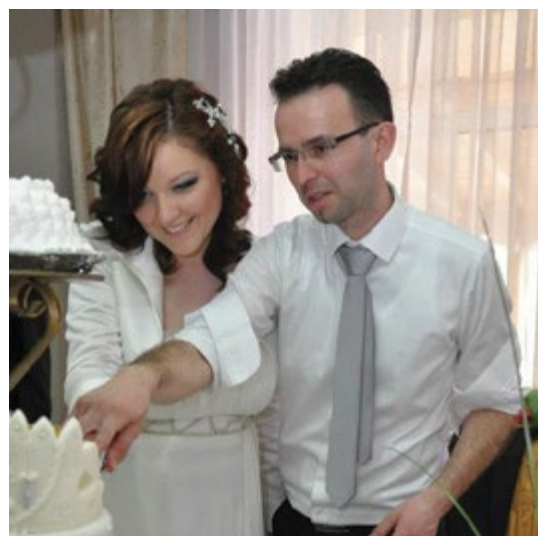
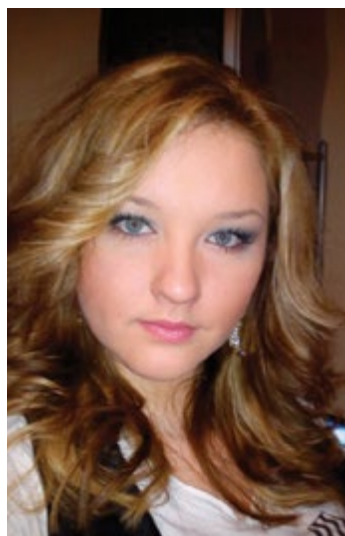

Каталина Ивановска од Романија од 2010 година живее и работи во Македонија. Таа е мажена за Македонец, а музиката е виновна што станала македонска снаа. Заедно со својот сопруг ја негуваат и македонската музика, иако, како што открива за „Република“, тоа сè уште е само хоби. Работи во Амбасадата на Република Романија, а, исто така, студира и на Медицинскиот факултет во Скопје. Мајка е на две ќерки, а за Македонија вели дека е нејзиниот дом

Пишува | Кристијана Николова - Кузмановски

■ Кога првпат дојдовте во Македонија?

КАТАЛИНА: Во Македонија првпат дојдов во 2010 година. Овде дојдов да работам, но по извесен период фирмата во која бев ангажирана се затвори, но јас останав да живеам овде. Во текот на мојот престој во Македонија го запознав и мојот сопруг со кој ме поврза музиката. Таа е нашето заедничко хоби. Сега работам во романската амбасада, имам две ќерки, а и сум студентка на Медицинскиот факултет, иден физиотерапевт.

■ Доаѓате од земја со различна култура и традиција од Македонија. Како успеавте да се адаптирате на животот овде?

КАТАЛИНА: Мене отсекогаш ми беше лесно да се адаптирам во нови средини, ама ми помогна и тоа што Македонците се отворени луѓе. Моето мислење е дека не сме толку различни или може мојата фамилија, македонската страна, се подразбира, ми ја олесни адаптацијата овде.

■ Кое е Вашето искуство? Знае ли Македонецот да подаде рака и да помогне доколку е потребно?

КАТАЛИНА: Дефинитивно, да. Имав и негативно искуство, ама каде ги нема негативните луѓе, нели?!

■ Кое е Вашето мислење за македонскиот народ?

КАТАЛИНА: Јас се чувствувам како дома, во некој ситуации дури подобро од дома. Така што, за македонскиот народ само убави зборови и убаво мислење.

■ Дали Ви се допаѓа традиционалната македонска кујна?

КАТАЛИНА: Ооо, да. Имате многу вкусна храна. Македонската кујна е една од најубавите што сум имала можност да ги вкусам. Традиционалните специјалитети на оваа земја се едно големо

богатство. Македонија, навистина, има со што да се гордее бидејќи ниеден странец не останува рамнодушен на тој единствен мирис и вкус.

■ Имате ли слободно време за да ја истражите Македонија? Кое, според Вас, е најубавото место што треба секој да го посети во оваа земја?

КАТАЛИНА: Поради работните обврски и обврската како родител немам многу време за да ја истражам Македонија. Но се надевам дека во иднина ќе имам повеќе можност за да ја прошетам оваа земја. Ми се допаѓа природата и тоа што има градови што вредат да се видат. Знам за убавините на земјата од пријателите, интернет, сопругот, но, секако, би сакала сето тоа за што ми е раскажувано да го видам со свои очи.

■ Во недостига ли Вашата земја?

КАТАЛИНА: Да и не. Ми недостигаат моите места – ама сметам дека тоа што се чувствувам така на моменти повеќе се спомени. Инаку, јас не сакам да останам во Романија, бидејќи не можев

да функционирам во земја во која постојано си под стрес, за жал, во Романија мора да имаш дебели нерви за да издржиш да живееш таму.

■ Кои се Вашите планови, останувате ли во Македонија?

КАТАЛИНА: Да, засега не гледам причина да не останам. Убаво ми е тука, имам фамилија тука. Прекрасен сопруг, две девојчиња, буквално ништо не ни недостига

за да се преселиме. Нормално дека и во Македонија има работи што би можеле да бидат уште подобри, како и секаде во светот. Јас ја сакам Македонија како земја, културата, традицијата, музиката, сè... И ова е мојот дом... посебно сега како државјанин. Не знам дали од МВР имаат некогаш видено некој да се радува толку многу колку мене, кога го добив македонското државјанство. Бев многу среќна и горда. ■

САНТОРИНИ, СИМБОЛОТ НА ГРЧКИОТ ТУРИЗАМ

Санторини е препознатлив остров по куќичките од бел камен со сини покриви. Тој е една од десетте најромантични дестинации во светот. Како што се доближувате до островот ви станува сè потешко да сфатите дека тој кружен залив некогаш бил вулканско срце

Санторини е мал, тркалезен архипелаг на вулкански острови сместен во јужниот дел на Егејско Море, околу 200 километри југоисточно од копното на Грција. Исто така е познат под името Тера. Тој е најјужниот член на групата острови Киклади, со површина од 73 квадратни километри. Санторини се обединил со Грција дури во 1912 година. Неговите најголеми населби се Фира, Оја, Емпорио, Камари, Периса, Имеровигли, Пиргос и Терасија. Акротири е најголемото археолошко наоѓалиште, кое има урнатини што потекнуваат од минојско време. Во Санторини главно занимање е туризмот, особено во летниот период. Каменоломите, кои се наоѓаат на островот, се затворени од 1986 година, со цел да се зачува вулканската структура.

Санторини нема река и е сиромашен со вода. Островот останал да биде дом на мала, но успешна индустрија за вино, кое се произведува од локалното разновидно грозје, асиртико. Вината на-

правени од асиртико се многу стари и се докажани како отпорни на филуксера, што се должи на локалните винари и од добро наводнетата вулканска почва и нивната хемија, поради што земјата немала потреба да се заменува за време на големата филуксераанска епидемија, која се случила на почетокот на 20 век.

Исто така, за островот е уникатно и црвеното, слатко и многу силно винсанто. Белите вина на островот се многу суви, со силен мирис на цитрус и пепелавата вулканска почва на белите вина им дава некаков сулфурест вкус, сличен како тој на винсанто.

Грчкиот остров Санторини е сè почесто барана дестинација за летување во Грција за тие што ги сакаат грчките острови. За да стигнете до Санторини, кој важи за еден од најубавите острови на јужниот сосед, постојат два начини. Да летате со авион или со брод од пристаништето во Атина.

Препораките на авантуристите се: Не летајте со авион! Патувајте со брод. Со брзите бродови, чијашто карта е поскапа, таму сте за шест часа, но е многу пофасцинантно и поавантуристички. Нема цена за глетката кога ќе пристигнете од море до еден од најјужните острови од Кикладите. Ќе здогледате еден куп бели куќи, кои како да висат од вулканските карпи.

Кога размислувате за сметување, главниот град Фира е убава можност да се види нешто поинакво. Најголемата населба на островот, поради вулканското потекло, не може да се

пофали со многу вегетација бидејќи најголемиот дел од неговата површина е пустина и кактуси. Археологијата вели дека последната вулканска ерупција овде била пред 3.600 години. Вулканската лава уништила многу историја на оваа парче земја, но, од друга страна, формирала еден куп фасцинантни кратери и карпи.

Кога ќе пристигнете на Санторини, неизбежно е прашањето како место без вегетација може да биде врвна дестинација на богатиот свет. Материјал, бели куќи и пустина што ги мами воздишките на сите е тоа што ни еден турист не го остава рамнодушен. Грција има стотици острови, со многу побогата историја и поубави плажи и природа, но ете тука доаѓа богатиот свет.

Санторини, заедно со грчкиот остров Миконос се едни од најскапите летни дестинации не само во Грција, туку и пошироко.

Жителите знаат многу убаво да ја наплатат и природната убавина, но

и тоа што го направиле. Сè е до де-таљ убаво средено и не се штеди на комфор и на луксуз.

Зависно од местото каде што ќе престојувате и во кое време од сезоната, цените се движат од минимум 30 евра по човек на ден, па сè до неколку илјади евра во апартмани и во мали хотели со базени со поглед на море, џакузи, масажа...

Храната и пијалакот се, исто така, со висока цена. Фира изобилува со прекрасни ресторани и несекојдневни менија. Парче пица е минимум пет евра. Жестоките пијалаци повеќе од 10 евра.

Санторини има богата археолошка историја и многу плажи. Може да се сончате на плажа со црн и црвен и со бел песок. Изборот е ваш, има и големи и мали плажи. До плажите има организиран превоз со автобус, а на располагање во рентакар продавниците имате и мотоцикли и автомобили. ■

ЛЕТОВО СЕ НОСАТ ФУСТАНИ И КОШУЛИ СО ГОЛИ РАМЕНА

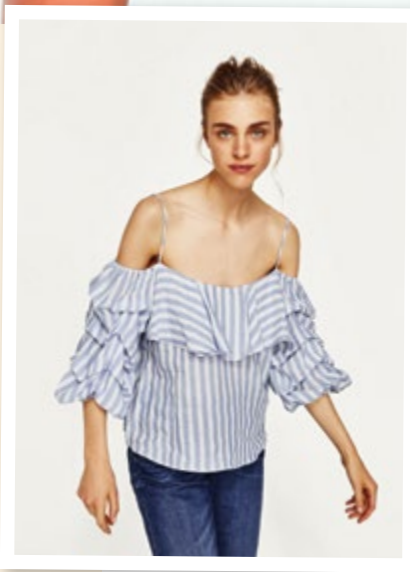
Облеката што ги открива рамената е многу ефектна, а воедно изгледа и многу женствено. Без разлика дали ќе се одлучите за блуза или за фустан што ги открива рамената, ќе изгледате многу секси

Еден од трендовите што им прилегаат на сите жени, без разлика на градбата на телото, секако се голите рамена. Фустани и кошулите со голи рамена, судејќи по сè, ќе бидат голем хит ова лето. Понудата по продавници е разновидна и богата.

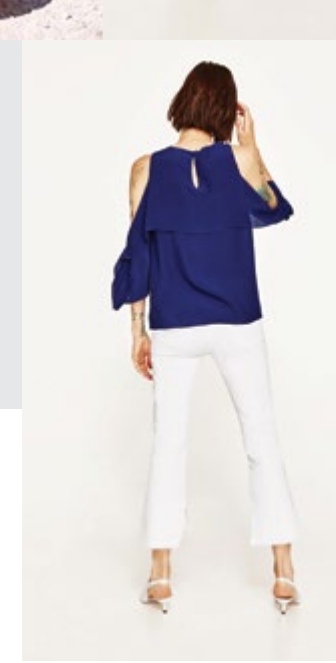
Оваа сезона голите рамена може да се носат на неколку начини – на асиметрични блузи и фустани, може да откриете само едно рамо или, пак, да одберете маица со дупки на раковите.

Облеката што ги открива рамената е многу ефектна, а воедно изгледа и многу женствено. Без разлика дали ќе се одлучите за блуза или за фустан што ги открива рамената, ќе изгледате многу секси.

Без разлика на тоа кое парче од облеката ќе го одберете, со голите рамена нема да погрешите.

Овој стил нуди разновидни комбинации - блузата со спуштени рамена може да се носи и со фармерки, во минималистички или бохо комбинации, со патики или сандали со високи потпетици, на романтичен или секојдневен начин. ■

ПЛАТЕЖНИ КАРТИЧКИТЕ ЌЕ ИМААТ СКЕНЕР ЗА ОТПЕЧАТОК ОД ПРСТ

Скенерите за отпечаток од прст прво почнаа да се вградуваат во новите модели на лаптопите, но до нивно пошироко користење дојде кај паметните телефони каде што речиси секој нов модел има читач на отпечаток од прст. Денес дури и помалку квалитетните кинески паметни телефони од марки што не се толку познати имаат технологија за отпечатоци, која го заштитува уредот од тие што не се негови сопственици

Сега, оваа технологија, во насока обезбедување поголема безбедност при плаќањето, ќе се користи и кај платежните картички, кои станаа најчестиот начин на плаќање низ светот, па ваквите скенери веќе почнале да се вградуваат на дел од картичките што банките им ги издаваат на своите клиенти.

И покрај тоа што е огромен чекор напред за зголемување на безбедноста во случај на губење на картичката или, пак, при кражба, овој концепт има свои недостатоци, па многумина коментираат дека не е најдобро решение бидејќи никој друг, освен лицето на чиешто име е издадена картичката, нема да може да ја користи. Ова, пред сè,

се однесува на членовите на семејството, кои само со пин-кодот на платежната картичка можат да ја користат, и покрај тоа што не е на нивно име.

Поголемиот дел од првите картички со читач на отпечаток од прст што се веќе издадени за користење се на „Мастеркард“, а тие овозможиле меморија за два отпечатока, но, сепак, двата мораат да бидат на корисникот и на никој друг.

Од друга страна, ваквата заштита, дефинитивно, ќе го отежне патот на крадците да стигнат до парите на корисникот. Исто така, со новата технологија вградена во картичката, корисниците веќе нема да мораат да го кажуваат

на глас својот пин на продавачите во маркетите или, пак, да го внесуваат во апаратчето - ќе треба самите да ја стават картичката во терминалот држејќи го прстот на местото предвидено за отпечаток и успешно ќе го завршат плаќањето.

Според искуствата што ги пренесуваат повеќе светски портали за нови технологии, на чишто вработени им биле дадени вакви картички за да ги тестираат, читањето на отпечатокот и процесот на плаќање се одвиваат исклучително брзо, иако има неколку работи што треба да се случат за да се плати со нив. Ова се однесува на комуникација на картичката со банката за проверка на средствата, читање на отпечатокот и повторна комуникација за да се потврди плаќањето што во целост не трае повеќе од десетина секунди доколку има средства на картичката.

Картичката со скенер за отпечатоци на „Мастеркард“ е,

сепак, компатибилна само со терминалите во кои можат да се вчитаат картички со чип, но не и со магнетните картички. Причината е едноставна - магнетните картички не можат да зачуваат доволно податоци за цел отпечаток.

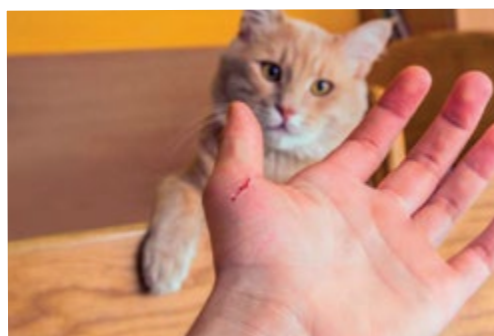
Воведувањето на оваа технологија во користењето на платежните картички е особено важно бидејќи токму податоците на овие картички се тие што се најкористени и злоупотребувани од страна на криминалците,

кои имаат развиено напредни мрежи и системи преку кои се обидуваат да ги испразнат туѓите картички. Изминатава деценија банките даваа сè од себе

за да отидат чекор пред нив и да ги заштитат своите клиенти, а се чини воведувањето на картичките со отпечатоци ќе им отежнат да дојдат до туѓите средства. ■

НАУЧЕТЕ ЈА ВАШАТА МАЧКА ДА НЕ ВЕ ГРЕБЕ ДОДЕКА СИ ИГРАТЕ

Во еден моментот на играта вашата мачка е под контрола, но веќе во следниот ги пушта канците, напаѓа и ви ја гризе раката. Играта со домашното милениче може да биде, навистина, забавна, но воопшто не е забавно кога мачката во текот на играта почнува да ве грбе и гризе

Ова е, всушност, многу често и нормално однесување. Иако добро сте ја нахраниле, инстинктот за лов не се скротил, Имено, за мачките е сосема нормално да ги вежбаат своите ловечки вештини, а тоа подразбира и греење. Затоа би било добро да ѝ овозможите алтернатива за да не вежба на вас.

Многу од сопствениците во тие моменти се обидуваат да ги извлечат рацете од канците на мачката, но тоа предизвикува непосакувано однесување.

Решението е едноставно: не користете ги рацете за играње со мачката, туку пренасочете ја играта кон кадифени и подвижни играчки. На тој начин мачката ќе си игра на начин што е сосема природен, а вие ќе бидете поштедени од гребаници и рани.

Исто така, ако мачката премногу се возбуди и почне да ве грбе, смири ја играта. Не продолжувајте додека мачката не се смири. Ако повторно почне да ве грбе и гризе, оддалечете се и игнорирајте ја. Прекинувањето на играта, всушност, е еден вид казна за мачката.

Ако агресивноста продолжи и понатаму, поразговарајте со вашиот ветеринар. ■

ИСПЕГЛАЈТЕ ГИ АЛИШТАТА СО ТРИ КОЦКИ МРАЗ

Никој досега не рекол дека сака да пегла, особено не кошули и пантолани. Затоа луѓето вложиле многу труд за да најдат начин да изгледаат уредно, но да го заобиколат тешкиот начин. Добро ни се врежани в глава препораките како да ги испегламе алиштата без пегла. Закачете ја кошулата на закачалка, пуштете топла вода да тече од славината во бањата. По петнаесет минути ќе добиете пегла-на кошула. Обидете се со пегла за коса или, пак, испрскајте ја обесената кошула.

Сепак, овој пат има поедноставен начин доколку имате машина за сушење алишта. Ставете ја истутканата кошула, ставете три коцки мраз во барабанот и вклучете ја на средна температура на 15 минути. Толку. ■

ХЛОРОФИТУМ, НАЈГОЛЕМ ПРОЧИСТУВАЧ НА ВОЗДУХОТ ВО ДОМОТ

Хлорофитумот или уште познат како зелен лилјан. Потекнува од Јужна Африка. Името го добил поради зелената боја на убавите трајни листови. Родот го сочинуваат повеќе од 200 видови растенија. Особено е популарна „шарената“ сорта. Хлорофитумот има долги листови со светлозелена боја и со тесна, бела или бледојолта пруга. По завршувањето на периодот на цветање, на врвот се формираат млади розети со воздушни корениња. Хлорофитумот се размножува во секој период од годината со новоформираните розети и со делење на кореновите израсоти.

За успешен пораст и развој на хлорофитумот е потребна ровка и плодна почва. Таа е еден од најголемите прочистувачи на воздухот во домот. При купување хлорофитум, внимавајте на супстратот да биде умерено влажен и не смее да се исуши. Не смеете да претерате со премногу заливање бидејќи тоа може да доведе до гниење на коренот, а листовите да ја загубат својата интензивна боја.

Заливањето се врши со обична вода од чешма, а вишокот вода се отстранува. Од март до септември се прихранува еднаш неделно, а од октомври до февруари еднаш месечно со течно губриво.

Воздухот треба да биде влажен, а доколку е сув, оросувајте го растението со вода. Со оглед на тоа што хлорофитумот брзо расте, треба да го пресадувате секоја пролет во поголема саксија, во плодна иловеста почва. ■

ВАРДАР ЈА ПОКОРИ РАКОМЕТНА ЕВРОПА

Пишува | Горан Зивчевски

Титулата е славеше уште од неделата кога навивачите излегоа на улиците и на плоштадот каде што останаа да пеат и да се радуваат до доцна во ноќта. Еуфоријата и радоста не застана ниту во понеделникот, а централната прослава беше закажана за во вторник, кога вардаровите херои пристигнаа во Скопје. Уште од аеродромот „Александар Велики“ огромна толпа луѓе ги пречека ракометарите, за потоа целиот славенички конвој да тргне кон центарот на Скопје. Таму вардарци поминаа низ Порта „Македонија“ и го подигнаа трофејот на македонското сонце пред илјадниците граѓани собрани на плоштадот „Македонија“. Моменти и денови што ќе останат запишани во македонската спортска историја и со сигурност долго ќе се памети кога скопскиот клуб ја покори ракометна Европа.

ПАТОТ ДО ЕВРОПСКИОТ ТРОН

Шампионскиот тим на Вардар се градеше тула по тула, за годинава да ја оствари крајната цел. Со доаѓањето на новата раководна структура, на чело со рускиот инвеститор Сергеј Самсоненко, прво нов сопственик на женскиот ракометен клуб Вардар, а во 2013 година и на машкиот тим, Вардар доби нов амбициозен сопственик, кој

клубовите ги развиваше во вистински правец и на вистински начин. Набргу беше изграден и модерниот спортски центар „Јане Сандански“, кој стана дом на ракометните екипи на Вардар, а тимот брзо почна да се засилува со европски ракометни ѕвезди.

Патот до врвот на Европа не беше лесен, па вардарци изминативе не-

Македонија речиси пет дена ја тресе ракометна славеничка треска. Се слави РК Вардар, кој постигна огромен успех откако се искачи на врвот на ракометна Европа како прв македонски клуб што ја освоил Лигата на шампионите во машка конкуренција, а со тоа го постигна и најголемиот успех во својата историја. Драмата не можеше да биде поголема, ниту победата во финалето да биде послатка бидејќи титулата за македонскиот шампион беше заверена, буквално, во последната секунда од мечот со голот на Иван Чупиќ за конечни 24-23 против моќниот состав ПСЖ

македонскиот тим беше елиминиран од Веспрем во четврт-финалната фаза од натпреварувањето, а во 2015 година, пак, во двомечот од истата фаза на натпреварувањето, не успеаја да го совладаат Кјелце.

Оваа година приказната беше поинаква, па Вардар, по освоено прво место во групата, преку тимот на Фленсбург, влезе во најдобрата европска ракометна четворка. Таму во две драматични завршници минимално, со еден гол разлика, ги совлада големите Барселона и ПСЖ, а мора да се забележи дека клучните голови во полуфиналето, како и во

финалето, во последните секунди од натпреварите ги постигнаа хрватските репрезентативци од редовите на Вардар, Лука Циндриќ и Иван Чупиќ.

ВАРДАРЦИ ПРЕД МАКЕДОНСКИТЕ ГРАЃАНИ: СИТЕ СМЕ ШАМПИОНИ!

На централната прослава на титулата на скопскиот плоштад сите ракометари, тренерите и стручниот штаб на клубот на бината, пред илјадниците граѓани што ги пречекаа, истакнаа едно, дека оваа шампионска титула му припаѓа и

на македонскиот народ, кој зрачи со позитивна енергија и секогаш безрезервно го поддржува својот тим.

■ Пред финалето, на состанок им кажав на играчите: „Само нашите навивачи слушајте ги, друго ништо“. Кај вас има посебна енергија и ние ја чувствуваме. Кога доаѓавме од аеродром гледав многу луѓе со солзи радосници и со исполнето срце. Благодарам многу, ова е ваша заслуга - истакна сопственикот на Вардар, Сергеј Самсоненко.

■ Бидете горди на овие момци, покажаа како се игра ракомет во Европа. Ова го заслуживме - порача капитенот на Вардар, Столе Стоилов на централната прослава.

■ Јас сум Хрват, доаѓам од мала земја, но денеска сум горд што сум Македонец - изјави пред толпата стрелецот на победничкиот гол во финалето, Иван Чупиќ.

■ Сега цела Македонија треба да биде Вардар. Донесовме среќа, радост, убави моменти во сите домови, на улиците, плоштадите. За ова работев уште кога пред неколку години дојдов во Скопје и среќен сум што излезе вака - порача тренерот на Вардар, Раул Гонзалес.

ПОСНИ ИНДИСКИ КРЕКЕРИ

СОСТОЈКИ:

За кречерите ќе ви биде потребно:

- семки ким
- 2 шолји брашно
- 1/2 лажичка кари
- 1/4 лажичка свежо мелен црн пипер
- 1/2 лажичка сол
- 1/4 лажичка сода
- 3 лажици масло
- 1/2 шолја вода

За сос ќе ви биде потребно:

- 100 гр варен грав
- маслиново масло
- зачини по желба

ПОДГОТОВКА:

- Во мало тавче без масло потпечете ги семките ким за да почнат да развиваат миризба.
- Во еден сад ставете ги сите состојки и убаво измешајте. Треба да добиете тесто со средна густина, ни лепливо ни суво. Смесата покријте ја и оставете ја 30 минути да се одмори. Потоа месете четири минути и поделете го тестото на топчиња со големина на чери-домат. Прекријте го тестото да не се суши.
- Тавата намастете ја со малку масло и вклучете ја рерната на 175 степени.
- Секое топче расукајте го со сукало, намастете го во средина, предиплете го, повторно премачкајте го со масло и формирајте кречер.
- Печете во загреана рерна 20 минути, додека не потемнат краевите.
- Совршен и брз сос за оваа ужина. Една мала конзерва црвен грав исцедете ја од водата и истурете го гравот во длабок сад, додајте му малку чили во прав и маслиново масло, сол, сенф во прав, па со виљушка направете паштета од гравче!

СОВЕТ: Доколку не ви се допаѓаат зачините за кречерите, како и паштетата од грав, може да ги зачините со вашите омилен зачини.

BLACKUP

УЖИВАЈТЕ ПОДСОНЦЕТО

Со BLACK UP сонцето ќе стане пријател на вашата кожа, таа ќе биде заштитена, здрава и убава

СВЕТЛО ТЕН, СВЕТЛА КОСА	ЛЕСНО ГОРАТ И ТЕШКО ПОТЕМНУВААТ	Се започнува со КРЕМ ЗА СОНЧАЊЕ SPF-30, а се продолжува со МЛЕКО ЗА СОНЧАЊЕ SPF-20, или МЛЕКО ЗА СОНЧАЊЕ SPF-15
НОРМАЛЕН ТЕН, КОСТЕНИВА КОСА	ПОТЕШКО ГОРАТ И ПОЛЕСНО ПОТЕМНУВААТ	Се започнува со КРЕМ ЗА СОНЧАЊЕ SPF-30, а се продолжува со МЛЕКО ЗА СОНЧАЊЕ SPF-15, или МАСЛО ЗА СОНЧАЊЕ SPF-6
НОРМАЛЕН ТЕН, КОСТЕНИВА КОСА	ПОТЕШКО ГОРАТ И ПОЛЕСНО ПОТЕМНУВААТ	Во текот на сончањето, доволно е кожата да се третира со МЛЕКО ЗА СОНЧАЊЕ SPF-15
ТЕМЕН ТЕН, ТЕМНА КОСА	ТЕШКО ГОРАТ, ЛЕСНО ТЕМНЕАТ	Препорачуваме апликација на МАСЛО ЗА СОНЧАЊЕ SPF-6, или МАСЛО ЗА ИНТЕНЗИВНО ПОТЕМНУВАЊЕ SPF-10
ТЕМЕН ТЕН, ТЕМНА КОСА	ТЕШКО ГОРАТ, ЛЕСНО ТЕМНЕАТ	Се започнува со МАСЛО ЗА СОНЧАЊЕ SPF-6, а се продолжува со МАСЛО ЗА БРЗО И ИНТЕНЗИВНО ПОТЕМНУВАЊЕ
ДЕТСКА КОЖА	ЛЕСНО ГОРИ!!!	Постојан третман со КРЕМ ЗА СОНЧАЊЕ SPF-30

Black Up крем
за сончање
со SPF 15 и
антицелулитен
ефект **2 во 1**

**АЛКАЛОИД
СКОПЈЕ**
Здравјето ѝ ег сè
www.alkaloid.com.mk

#ВИСТИНСКОТЕМНО

WWW.ZLATENDAB.COM.MK